

Vad jag här skall berätta handlar om
MOR och FAR
och
deras 11 barn.

Alla födda på Grönkullen. Jag vill ej framhålla att mina föräldrar och syskon var bättre än andra. Men ett gemensamt hade alla att dom var enkla och redbara och ville vara vän med alla sina medmänniskor. Jag kan aldrig minnas att dom hade några ovänner. Pappa var född här på gården, den 18 juni 1852. Han var äldst av pojkarna. Därför fick han köpa hemmet. Pappa hade 4 äldre och 5 yngre syskon.

Lena var äldsta systemen och gifte sig med en pojke, Per Tobiasson, som tjäna hos Börs-Bengt, Farfar till Lisa i Spånggård. Som i sin tur gifte sig med Albrekt i Spånggård, pappan till Sigvard, Elsa och Valborg.

Sedan föddes Albertina. Hon gifte sig rikt till Överstegård och bröllopet varade i 3 dagar. Hon var mamma till Albanus. Han var enda barnet och ansågs därför förmögen. Han i sin tur donerade allt vad han ägde till Gödestads kyrka. Hon blev änka och han var ogift, så inte mindre än tre av mina bröder hade plats där, Carl, Gustaf och Anders.

Carl gick där i 5 år av sin bästa ungdom. Anders och Gustaf var där i korta perioder. Mamma och pappa ville gärna ha sina barn i närheten.

På den tiden reste ju halva Sveriges folk till Amerika, Carl hade tänkt att resa han också, men mamma ville ej vara av med honom. Hon ville ha dom i närheten. Men Carl tyckte inte om att ha andras att sköta, han ville helst ha något eget. Så blev grannstället till salu, det var Börs, förfallet och bedrövt. Börs-Paulina var änka, hon hade svårt att reda det stora stället. Trots att hon hade 4 pojkar, men som inte trodde sej till att överta det. "Du har så många duktiga barn," sa hon till pappa, "så du kan köpa det". Pappa funderade nog på det men det blev inte av att han bestämde sej. Det var 1918, och här hade rasat det första världskriget. Så var det en annan som köpte det, en som hette Bossen. Sen köpte Emil Persson det, en systerson till pappa, Lena och Per Tobiassons son.

Då började pappa att ångra sej, så han i sin tur köpte det av Emil Persson. Men han skulle ha 1 000 kr och en stor svart märr emellan, utöver det han hade gett. Det grämde mamma att han skulle ha så mycket emellan. Men pappa sa att hon skulle slå bort det och försöka glömma, det gjorde hon också. Så köpte pappa den stora lyckan som vi kallar fjärdingen. (Den hörde till Börs.) Den ligger så bra till detta stället och gav 12 000 kr för så blev det inte så stora skulder för pojkarna. De fick ge 70 tusen för hela Börs med boet och allt. Men det var ju så hemska hus, så grödan fick dom i många år lägga i stackar. Det var vanligt på den tiden, det gjorde vi också förr.

Så skulle alla syskonen hjälpa Carl och August den första tiden, även vi barn fick hjälpa till det lilla vi kunde, ligga i rotfruktsland och ta upp säd samt hjälpa till vid tröskning o.s.v. Tekla och Agnes flyttade med August och Carl, och hjälpte dom allt vad dom kunde. Tekla var ung och stark på den tiden och hon kände nog att hon var till nytta, även Agnes var en rask flicka, och det gick rätt bra för dem.

Eftersom dom köpte boet så kunde dom börja att sälja med det samma. Dom fick 10 kr kilot för äggen och 10 kr för 1 kg smör den första tiden. Men snart gick tiderna ner, och då blev det inte så lätt för dem.

Mamma hade alltid många höns, och dom pengarna skulle räcka till mycket. Pappa gick i borgen för pojkarna. Inga banker hjälpte till på den tiden. Det var inte roligt att begära borgen. Pappa hade ju blivit utfattig om pojkarna inte redat sej. Ty tiderna gick ner.

Tillbaka till den tiden då pappa köpte Långås-gården, jag tror det var ett par år innan Signe föddes omkring 1908, alla gamla papper blev ju uppbrända när branden rasade 1976. Jag kommer ej med säkerhet ihåg alla detaljer från den tiden. Jag var nog 7 år då när pappa köpte Långås.

Jag minns att det var en som hette Olaus som ägde gården. Emellertid gick det inte så bra för honom. Brännvinet flödade i Sverige på den tiden och både Olaus och sönerna söp och mjölkpengarna togs upp på förhand, och så gick det som det gick, stället gick ifrån dom. Olaus gick och hängde sig i en gammal port. Så skulle stället säljas och pappa var väl den högstbjudande, jag tror att han gav 10-15 tusen kr, det var ju många pengar på den tiden, jag tror att han fick låna några tusen av mammas släkt, Agrells i Apelviken. Jag tycker jag kommer ihåg att han skulle dit med räntan varje år, men han gjorde rätt för sig medan han levde. Här var inga banker som gick emellan på den tiden, det skulle alltid vara någon som gick i borgen. Långåsgården har allt-sedan dess hört till Grönkullen. Adressen hit var alltid Långås, men inte numera.

Jag har ej talat om att pappa skadade sej illa, det var när pojarna var små. Han var med i det kommunala och var på en stämma uppe i skolan. Här var mycket halt och han slant och bröt lårbenshalsen. Det var svårt för stackars mamma. Så fick dom två drängar till hjälp i några år, August och Carl var ju minderåriga. Han var halt sedan dess.

Pappa kunde läsa hjälpligt och kunde skriva sitt namn, därför ville Anders i Spånggården ha honom med för att skriva under på protokollen. Anders var en bror till Albrekt, i Spånggården, och Anders var kommunalstämmans ordf. i alla år, han var bra till att skriva. Alla gamla protokoll blev slängda när dom byggde i Spånggården.

Mamma var 11 år yngre än pappa, hon var född 24 juli 1863, och hon var väldigt bra till att skriva och hade fått bättre skolor. Jag tror här har legat någon gammal skrivbok efter henne. Mamma var född i Klastorp i Rännliden, hon var begåvad och hon gick och läste för en präst som hette Ringius. Alla präster var stränga på den tiden. Jag minns ännu hur noga det var att alla skulle gå till nattvarden rätt ofta. Detta skulle antecknas och klockaren stod och tog upp anteckningslappar. Det var väl för att veta hur mycket vin det gick åt.

Mamma var väl en duktig flicka och hade vävt sin konfirmationsklänning själv. Var mamma och pappa hade träffats första gången vet jag inte, det var väl på någon dans vid någon vägkrok. Pappa var en lätt och glad människa, och så liten jag var så hörde jag allt vad dom två pratade om. Små grytor har också öron. Man hörde aldrig ett ord emellan mor och far. "Kommer du ihåg det Beata" kunde han säga, och hon kom ihåg allt.

Pappa låg mycket för han hade så dålig rygg. Han lekte mycket med Signe, som då var liten det behövdes ingen vagga, för det fick pappa vara. Han hade henne jämt i sitt knä, och hon roade för honom på alla vis, bl.a. satt hon på kakelugnen som var försedd med en hylla och pappa stod bredvid så hon kunde kamma honom. Signe brukade kamma honom varenda dag, och hon var så lillgammal och rolig. På sommaren i körsbärstiden sprang hon och passa opp med körsbär, hon sprang och hämta dom i hans gamla hatt, "ligg du där pappa så skall jag hämta sössebära." Och vi andra barn satt mycket i körsbärsträden och åt bär. Här var en lång rad med körsbärsträd, så vi kunde klättra från det ena till det andra utan att gå ner emellan. Det fick vara vår gymnastik. Pappa hade en bror, i Grimeton, som hette Edvard, han hade två döttrar som hette Elisabet och Ester. Dom var alltid tillsammans med mina äldsta syskon och roade sig. Elisabet blev uppfostrad i Överstegård hos Albertina.

Så hade han en syster, Severina, som var gift till Holmas i Klastorp. Hennes man ramla ner på en gata i stan och dog. Det tog faster mycket hårt och hon skalv alltid sedan dess. Dom var barnlösa.

En syster, Emma, var gift med Börs Albanus, en rolig gubbe som jag minns väl. Föräldrar till Anna i Kungagården och Hilda i Haga, två pojkar Karl i Nackhälle och Ernst. Ernst reste till Amerika.

En händelse som jag har i gott minne. Titanics undergång. Det diktades många visor om den. En löd så här.

En sorglig händelse timat har,
helt nyligen uti dessa dar,
som med bestörtning har följt en värld,
och många tårar i hem och härd.

Den stolte ångaren Titanic for
uppå atlanten så skön och stor
hon var den störste som vattnet bar
miljoner 30 den kostat har.

Och passagerare hade hon 3500 man
och dess besättning det må ni tro
var 900 och nittio

Kaptenen Smith uppå denna båt,
som för befäl över all dess ståt.
Han gammal var, men en man av stål,
som ville pröva vad båten tål.

På vägen hade de isberg sett
och en del stora som som lyste vitt
och varnad var han med telegram
att isberg låg där han drog fram.

Det var en massa verser som vi barn sjöng när vi låg och gallra betor så gick tiden lite fortare.

Kapten Smith följde med båten i djupet, det var ju hans fel. Dom körde alldeles för hög fart, dom skulle nämligen vinna ett vad med Vita Stjärnlinjen. Dom trodde ju aldrig att en sådan stark båt kunde sjunka, så dom hade inte nog räddningsbåtar, för då hade dom kunnat rädda de flesta. Det tog lång tid innan dom trodde att det var nån fara på färde.

Så vill jag gärna skriva lite mer ifrån mammas tid. Barnen, de äldsta, hade ju vuxit upp och hon fick äntligen slippa barnsängar. Signe var väl 2 år, då kunde hon sjunga alla barnvisor som dom äldre barnen lärt henne. Fastän hon inte kunde tala rent och det var detta som lät så roligt. Hon satt på en säck på foderlogen och sjöng. Ungdomarna samlades här på logen och dansade så gott de kunde, de lärde varandra. Selma och Elisabeth i Övarstegården var fina till att dansa och så lärde dom oss att hålla takten. En som slog takten var Ernst och Lars i Långås, en bror till gamle Carl i Långås, Börs Albin och kusin Elisabeth kunde sjunga. Inget spel fanns ju så det blev billiga nöjen.

När mina äldre syskon roade sig, minns jag att dom dansa på Grimetons bro.

Det flyttade in en familj i de gamla Långåsahusen. Olivia som var dotter till Olaus, och Olivias man Johan, han kallades "Lilleman" för att han var så kort. De var oerhört fattiga, men renliga ändå. Hans yrke var att gräva diken på gårdarna här omkring, men på vintern när marken var tillfrusen var det inte lätt. Dom hade 5 barn, John, som var lika gammal som jag min ende lekkamrat, så Astrid, Signhild och Åke och Bror som väl alla kommer ihåg.

Men så kom Astrid hem med en dotter så skulle hon växa upp där. Jag glömmar aldrig hur pappan skällde på henne och hon fick nog stryk också. Dom hade alldeles glömt att dom hade gjort detsamma i unga år. Mamma som alltid var snäll emot fattiga gav dom ofta brödkakor och mjölk och så satte dom lite potatis på vårat. Dom fick hämta lite ris i kalvhagen till att elda i ugnen med när dom bakade.

Så gick tiden och så byggdes radiostationen. Då gick det mycket bättre för då fick Johan och många andra i bygden arbete där.

Så vill jag tala om hur mycket fattigt folk som kom omkring i gårdarna. Det var en tiggare som hette Skövding, han ville ligga i ladån med sin familj. Pappa ville ej ha dom, man visste ju inte vad dom hitta på. Hur det var så fick dom stanna, ungarna var så glada, "halle Gud vi fick hus", minns jag att dom sa. Men på natten hade dom letat upp alla äggen, hönsen fick ta små bon i ladorna själva, och så sålde dom äggen i affären. Ja det var inte lätt för mamma, som själv var fattig. Det kom ofta tiggare och dom fick en talrik mjöl och någon skiva fläsk, "skär sej inte i fingret" brukade dom säga, (hon tyckte mamma skar för tunna skivor). En gammal gumma som hette Anna Kristina. Om hon inte fick bra, sa hon "Gud gör så att det måtte regna i erat hö". Varje sommar skulle det vävas en bit vitväv man skulle ju ha lakan till allt folket. Det fick ju räcka med underlakan. Tekla var duktig till att väva och Selma hade lärt att sy, hon sydde till oss själva samt till släktingar och vänner. Hon var så kvick till att sy, och tjäna väl lite pengar själv, och mamma fick låna pengar av henne när det behövdes.

Så får jag nämna något om husförhören, som skulle hållas på hösten. Alla fick läsa på i katekesen, så att dom ej glömde vad dom lärt när dom gick till prästen. Alla skulle räknas upp, och det blev många roliga svar som blev härmade sedan. Pappa skulle ju svara för alla sina ungar, han tyckte det var enklare att svara: "Dom är här allihop", och det gick bra.

Ett minne som jag ej glömmar. Det hade brunnit på mammas hem, hon räddades i sin vagga och bars ut. Mormor hade gått för att tömma askan i gödselstan och där var väl lite glöd kvar, som i sin tur tog eld i halmen så flög det gnistor på husen och hela gården brändes upp. Dom fick ingen försäkring för dom hade skuld i det. Så blev dom fattiga alltid sen. Men grannar var ju snälla och gav dem lite av varje, men det blev väl inte så mycket, alla var ju fattiga.

Så ville jag tala om lite när jag var barn.

Skomakaren kom någon gång allt då och då, inte vart år, men det skulle nog många träskor till så många. Jag minns hur pappa värmdes sina träskor med glöd, som han tog i kakelugnen när dom elda där. Själv fick jag ett par träskor, men jag minns aldrig att jag hade dom.

Min gudmor Lovisa i Ottebäcken fick dom till minne. Hon var hos mamma när jag föddes och hjälpte henne. Hon var kusin till mamma och var en mycket duktig människa. Hon var änka, hon hette Lovisa Otterdahl och bodde till Agrells i Valinge. Hon brukade ofta komma och hälsa på oss, och det var roligt när hon kom hon hade så mycket att tala om.

Skräddaren kom någon gång. Där skulle sys kostymer till alla pojkarna. Dom fick ha kläder efter varandra men nån gång fick det skaffas nytt. Tyg köptes av judar som gick omkring å lusade folk. Dom begärde för mycket och slog av till halva priset, och pappa trodde han fick det väldigt billigt.

Förtennaren kom på gårdarna och gjorde alla koppargrytor fina och blanka. Så kom sömmerskan. Det var innan Selma hade lärt att sy. Det var Elisabet i Långås och hon var faster till Greta i Långås, en snäll människa. Det var högtid när hon kom. Ibland kunde det bli något plagg till oss barn också. Men det var inte ofta.

Tröskan kom, det var ångtröskan, och det blev ju lite bättre så slapp vi att hålla på med tröskning hela vintern. Månsa John har skrivit en bra uppsats om hur det var när tröskan kom. Mat fick ju förberedas för många dar till 15 personer, morgon, middag och kvällsmat. Så skulle det ju brännvin till varje dag. Dom hade ju riktigt roligt med varandra då. Brännvinet flödade i Sverige på den tiden. Bäst var att ta hem på en mjölkkanna. Det var mest till jul. Det var billigt, men när folk inte hade några vidare inkomster så blev det dyrt

ändå. Pappa tog tyvärr lite för mycket, och det gjorde alla gubbar på den tiden.

Det var ingen utav pojkarna här som tog för mycket, som väl var. Pappa hade en syster som hette Matilda, hon gifte sej i unga år med smen Aron. Han söp och var stygg emot henne. (Han hade varit gift förut, men hon rymde ifrån honom till Amerika).

Släktingarna var så arga för detta giftermålet. Dom fick många barn tillsammans, jag tror dom var 9-10 syskon. Dom blev begåvade och skötte sej bra. Smens Linnea och Alma var här på sommrarna och hjälpte till å luka i landen, men vi lekte väl mest. Mamma var väldigt snäll och lät oss leka länge, hon sa alltid, "Ja det blir deras tid sedan", och det har det blivit också. Mamma fick alltid ta emot dessa fattiga barnen om jul (Smens barna, det var ju Matildas föräldrahem). Vi barn tyckte det var roligt när dom kom, men för mamma som hade så många själv var det inte alltid så lätt att ha så många i maten. Jag minns att Smens, Alvina och Tekla som bodde i Tvååker, sen dom blev vuxna, kom och hälsade på oss.

När dom byggde lagården här då var det många bekymmer, dom tog det bästa utav de gamla husen i Långås, och så tog dom det bästa av våran gamla lagård, för det fick väl inte bli för dyrt. Jag minns det som en dröm. Alla snickare skulle ligga här på natten, alla skulle ha maten alla målen. Carl och de andra pojkarna hjälptes åt att kila sten till grunden. (Slog sönder stenen för hand.)

En gammal gubbe, som hette "Häggebjärn", byggde lagården. Jag minns att jag stod på hans spikalåda och han sa: "Jag vågar inte flytta på den lilla tösa för jag vill inte skrämma henne". En annan gammal gubbe, som hette "Lammahöken", täckte med halm inte bara här utan överallt i gårdarna häromkring. Här fanns ju inga hårda tak på den tiden, här fanns spåntak men dom var inte hållbara. Han hade fått sitt namn "Lammahöken" för att han hade knyckt ett lamm en gång. Ingen våga säga "Lommahöjen" så att han hörde det för då blev han arg. Selma ville passa upp honom med halmbuntar och då sa hon: "Jag ska passa upp "Lommahöjen", och då svor han och blev så gräsligt arg. Pappa var glad när dom fått en ny lagård. Jag minns hur han hade det varmt och skönt där, och han hade det varmare där än inne i stugan. Där fick dom många gånger elda för kråkorna, för där var så dåligt ombonat. Jag tror det var på 1915 på sommaren, då gjordes här en stor reparation på mannhuset. Det lades en ny takstol och höjdes upp i några rum, men inte i köket och de små kamrarna. August och Oskar, som var långa till växten, kunde inte gå raka där. Men så var det på den tiden allt skulle gå sparsamt till. Så lades ett nytt tak i granna mönster, som Oskar gjort ritning till, vi barn tyckte att vi fick fint då. Men så hade dom ej råd att lägga ett papptak innunder, så på vintern när snön yrde blev det fullt med snödrivor på vinden. Jag var så trött på att sopa snö däruppe på vintrarna.

Pappa hade alltid många hästar. 2 par stora ardenner och någon något yngre som växte till. Det var inte så lätt när en häst skulle tämjäs, men allt skulle dom klara. Ibland fick dom pris för sina hästar för dom var vackra. Här låg länge fina medaljer med hästar på, men dom fick väl pojkarna och det var ju rätt det var ju dom som hade skött dom.

Det var år 1918. Ungdomarna hade gått på ungdomskalas, på många ställen, så ville dom bjuda igen. Tekla och Selma bakade och stod i, Agnes hade ju också vuxit till och Anna var konfirmerad. Mamma förestod det hela och hon laga maten. Dom dansa på logen.

Vem som spelade har jag glömt, allt var fröjd och frid.

Men spanskan härja den vintern och det var många unga människor som fick sätta livet till.

1919 blev det ett sorgens år. Pappa var förmyndare för farbror Emils barn i Grimeton, så skulle han köra bort till Grimeton mitt i vintern. Det var väl något som skulle skrivas på, han förkylde sej och blev sjuk i lunginflammation. Han blev nog smittad utav spanskan. Han var ganska dålig, men man skulle inte hämta doktorn, Gustav körde ut, till Varberg, och skulle höra av doktorn, innan Gustav kom igen så var pappa död. Det blev allmän

bestörtning. Mamma hade bäddat rent till honom. Han sa ett vid kakelugnsbrasan och värmdes se. Mamma skoja med honom och sa: "Där mår väl du som en pojk". Han svarade: "Nej jag har aldrig varit så dålig", och så dog han ifrån mamma när hon skulle lägga honom i sängen. Tekla var till Börs och vi hämta hem henne. Jag minns att hon låg vid hans säng och bad hjärtats böner, men han bara somna bort för alltid, den 23 jan. 1919.

Ja, så kom den allmänna frågan. Alla barnen hade bekymmer om pappa, var han hamnat. Blev pappa lycklig efter sin död? Han var ju en vanlig syndare. En gång minns jag att han hade bekymmer om sin själ. Jag hörde allt vad mor och far pratade med varandra. Mamma tröstade honom och hon sa: "Vi har ju en frälsare att trygga oss vid". Så var det ju meningen att prästen skulle komma och gett honom nattvarden. Men det hanns aldrig med och detta grämde mamma, som var varmt religiös. För min del tror jag inte att det har så stor betydelse, men man vill ju göra så gott man kan inför döden. Det gick mamma på nerverna, med pappas hastiga bortgång, och hon blev aldrig bra sedan. Hon var sjuk i 30 år efter pappas död.

Sen skulle det rustas till begravning, i hela 14 dagar. Allt skulle göras fint då. Folk var snälla och hjälpte oss. Spanskan härjade mer och mer. August och Carl låg nere till Börs och var ganska illa där. Dom låg i kalla rum och fick dålig passning, Tekla och Agnes var hemma och hjälpte till med begravningen, konstigt nog så blev vi andra inte sjuka. August och Carl kryade på sig så dom kunde vara med på begravningen.

Det blev en begravning som man inte glömmar. Jag kan aldrig glömma hur duktig Selma var, hon sydde sorgkläder till oss flickor och det skulle sättas kräpp och flor på allting. De vuxna skulle ha långa slöjor, men inte vi barn. Sen skulle man gå sorgklädda i ett helt år. Ungdomarna fick inte gå och dansa på år och da. På begravningsdagen skulle allt vara klätt i vitt. Selma klädde alla stolar och soffan med lakan. Ett väldigt fint likrum gjordes med enris och lakan, ett altare ställdes där framme som var klätt i vitt och där skulle bibel och psalmbok ligga.

Jag har varit med om att klä många likrum i min da och jag har gjort många tavlor, som skulle hänga över altaret, med den dödes namn. Mamma hade lärt att göra druvor, av servietter, som hängde i likrummet samt på predikstolen i kyrkan.

Innomhus gjordes mycket fint. Gardinerna var rena och nystärkta och skulle hänga tätt ihop med cypresskvistar, som höll dem samman. Släkten skulle hjälpa till att hacka enris, som skulle strös på gangen rätt fram i kyrkan samt på golvet i likrummet. På vägen där liktåget skulle gå fram ströddes också enris mitt för gårdarna. Allt detta blev borttaget sedan som väl var.

Pojkarna kryade på sig så att de kunde vara med på begravningen, men mamma kunde inte vara med. Begravningen började tidigt på den tiden, först skulle det kaffe och kakor till, sen skulle det sjungas en psalm och efter det satte liktåget igång, det var 18-20 vagnar. Dom körde upp omkring Åsarna, vägen här förbi var inte anlagd då. Jag minns hur kallt här var och hur vi frös, många grader frost. Sedan skulle allt folket tillbaka med hem hit, och det bjöds på middag till alla. Det var en präst som hette Sithelius, som skötte om begravningen.

En enastående god och rar präst och jag minns än hur vackert tal han höll. Jag var 14 år och skulle sedan gå och läsa för prästen, och han var alltid så snäll emot mej. Han tyckte att jag kunde mina läxor och var duktig. Det blev en tung tid för alla efteråt. Nu var det ingen som läste aftonbön för mej och Signe. Vi låg nämligen i samma säng som mamma. Mamma blev lite bättre ett tag, och var med på min sista examen, men sen blev hon sjukare igen.

Det var alltid vin och en sorts konfekt i svart och vitt papper, som var krusat. Så var det olika tänkespråk på vart och ett, t.ex. "Vårt rätta liv i himlen vi börja, ej må vi då den käre döde sörja." På dom vita dukarna skulle

det läggas svart och vitt bordlöparpapper, dessa skulle vara fint uppkrusade i kanterna. En vit syre'n, som köptes i Varberg, skulle stå på mittbordet.

Paders-Agnes och Hildur var på alla kalas och begravningar och hjälpte till, och dom var så duktiga. Sedan var det ett fasligt schå med att låna, silver och porslin, av grannarna allt skulle ju skiljas isär och bäras hem igen. Hela lass med stolar lånades. Dom närmast sörjande skulle gå sorgklädda ett helt år, långa slöjor skulle dom vuxna kvinnorna ha. Det blev bortlagt senare. När Oscar dog var alla vi systrar beslöjade, ja det var en begravning man ej glömmer. Det vore ju mycket mer att skriva om dessa gamla seder, men nu får det räcka.

Jag har glömt att tala om hur mycket äpplen dom sålde i kristiden. När grödan torka bort så fick det ena hjälpa upp det andra. Carl som var affärsmässig köpte äpplen i Överstegården, där hade dom massor med fruktträd. Han hade småpojkar till hjälp att plocka äpplen. Även Albert, som var ung då, var och hjälpte till att plocka. Äpplena såldes på Varbergs torg, allt gick att sälja när här var ont om allting. Det var inte bara att tiderna gick ner efter första världskriget utan här blev torka och missväxt så pojkarna fick köra ljunng för att uppehålla livet på korna, som var så magra så dom fick lyfta upp dem på vårtiden innan det gick att släppa ut dem.

Det var många som hade köpt gårdar när tiderna var bra, och många hade spekulerat i tyska mark men sedan förlorade tyskarna kriget, så blev dom utfattiga, men tack vare att pojkarna var så duktiga så kunde dom hänga med. Man hade till och med kunnat betala av på skulderna.

Så får jag tala om lite ifrån första världskriget. August låg inkallad till Strömstad, Carl låg nere i Skåne i ett litet samhälle, som hette Limhamn. Där hade Carl en flicka som han tyckte om, han hade nämligen flicktycke, och brukade gå med ungdomen och dansa när han var ung. Men han var sin Anna trogen i 10 år innan dom gite sig, det var visst 1918, då var kriget slut. Men det glömmer jag aldrig hur tråkigt det var när kriget bröt ut och mamma hade så många pojkar. Gustaf låg nere i Blekinge, mamma skickade ner en filt det minns jag. Hon var så kär i sin glade och rolige Gustaf.

AUGUST

Minne från min bror August och hans hustru Selma samt barnen. Jag vill med dessa rader nedteckna bror August levnad i korta drag. Han var den förstfödde av mammas och pappas barn. Han föddes på Grönkullen den 22 jan 1885, Mamma och pappa talade alltid med stolthet om August, han var den mest begåvade utav barnen. Han redade sig bra i skolan och fick även fortsätta att läsa i stan hos en lärare som hette Axelsson. Han lärde bokföring och skrev så väldigt fin rubrikstil. Här låg länge några skrivningar, som han gjort. Men branden här tog ju många minnen. Han hade ju lätt fått en kontorsplats på den skolan han hade, han hade sån lust för att läsa, så han glömde tid och rum och bara läste. Men det blev annat av, pappa behövde en stark man till hjälp och därför blev det till att hjälpa till hemma inte mer med det. August var alltid god vän med Birger Svensson, som startade Monark. De gick i skolan ihop här i Gödestad. "Davids" Birger kallades han för han växte upp hos "Davids" Elias och Emma, de är begravda på Gödestads kyrkogård men Birger Svensson är begravd på Varbergs kyrkogård. Emellertid så börja August att ta hem cyklar från honom, även Carl tog hem cyklar och sålde och tjäna väl någon krona på det. Selma var den ende som ägde en cykel av oss flickor, hon sydde jämt och tjänade lite pengar på det. När Carl växte till så behövdes inte August hemma, så fick han ta plats på Åttabro mejeri, som ångmaskinsmaskinist, och så fortsatte han att ta hem cyklar samt radioapparater, som hade börjat tillverkas då, dom var ju inte så bra men det var ju väldigt storslaget att äga en sådan apparat ändå.

August gifte sig med sin kusin Selma i Lundby. De var ganska lika varandra, båda var mycket religiösa och på så sätt passade de för varandra. De blev begåvade med 3 flickor, Margit äldst sedan Edit samt Marianne. De var duktiga i skolan och Edit har fortsatt med att läsa samt skriva dikter i det oändliga. En del är väldigt bra. August hade många inkomster när han var ung, bland

annat kunde han skjuta väldigt bra, och tog ofta priser. Dom hade en skjutbana uppe i Valinge, Dessutom var han fin på att laga olika saker t.ex. klockor. Jag tror att August och Carl läste för samma präst, en som hette Olsson. Börs-Selma läste för den kände väckelsepredi-kanten Ullrice. Hon var väl duktig och hade lärt sig en massa grund. Hela luntor som sedan gick i lån till många barn, däribland var Signe, men prästen gillade ej att man läste i gamla luntor. Man skulle ju helst komma ihåg allt i minnet. Selma var en riktig hemmamor, hon tyckte om att gå ute bland smådjuren, värma mjölk till kalvarna och smågrisarna.

När hon sedan fick egna barn var hon väldigt mån om att dom skulle få mat, jag tycker mej se hur hon matade sina barn både tidigt och sent, och hon ville även att alla skulle få mat i riklig mängd. Hon arbetade och hjälpte August allt vad hon kunde, tillsammans byggde de ett nytt manhus.

Först hade dom tänkt att reparera det gamla huset men fann snart att det var för mycket att göra vid. August grävde själv en brunn under inhuset där blev gott vatten. Ladugården reparerades lite provisoriskt. En gammal gubbe som hette Ossian i Molycke hjälpte August mycket. Det var Carl Andersson, som byggde inhuset. "Skalka-Carl" kallad av allmänheten, han sålde skalkar till bränsle därav namnet.

August var en hjälpsam människa, han kunde laga upp grejor. Så kunde han deklarerat, det var ju inte så märkvärdiga saker, men ändå, folk kunde inte själva. Det skrevs inte upp någonting, folk fick komma ihåg lite ur minnet. Han tog aldrig något betalt för vad han gjorde, möjligen något dagsverke. Dessutom var han bra på att slakta, och gick och hjälpte många. I krigstiden köpte de slaktgrejor slaktade och sålde på torget.

Det var väldigt billigt att bygga då, och tänk om dom bara hade byggt en ladugård också, men det ville inte Selma, hon var rädd att dom inte skulle reda sig.

Något som var utmärkande för August var att han alltid var så rättvis och pålitlig, därför fick han många uppdrag. bl. annat ordf. i Valinge tröskför., Valinge skytteför. ordf. i kristidsnämnden. Då fick han hjälpa till att dela ut förnödenheter till alla i församlingen. Jag kommer ihåg hur alla i Gödestad skulle till Börs och hämta kort och fotogen och ljus och allt som var ransonerat och han klarade det med glans.

Så t.ex. var han kyrkokassör i många år. August och Alfred Johansson i Lungstorp hade mycket gemensamt. Alfred J. var kommunaln. ordf. i många år. (Landstingsman).

Så något om August i hemmet. Carl hade gift sig, Ingrid och Märtha är födda till Börs. August var barnkär och lekte ofta med Ingrid, de hade hjärtans roligt ihop och hon satt ofta i hans knä. När så August gifte sig, var det väldigt roligt med egna barn. En gång gjorde han en fin och bastant gunga, som höll, den hade de roligt av alla tre i hela barndommen.

August dog den 18 april 1943, han fick cancer i levern. Det var så synd om honom, han hade svåra plågor.

Selma dog den 31 juli 1975. Jag minns att det var i samma veva som Evy till Nermans gifte sig och hade kyrkbröllop.

Nu skall jag berätta om min äldsta syster TEKLA, hon var född här på Grönkullen den 26 september 1889. Hon fick troget fort-sätta där mamma slutade. Hon var den systemen som jag var mest tillsammans med, först i ungdomsåren alla år. Sedan var jag i Göteborg ett par år och hade plats och då gick hon träget här hemma och mjölka, diska kannor och släpa med allt, inga bekvämligheter fanns, men hon var stark och hade sällan något ont. Selma gick borta och sydde men hon hjälpte alltid till att mjölka på morgonen innan hon gick. Och maten skulle lagas till allt folket, om än enkelt så kunde det inte gå av sig själv. Här var alltid 2 flickor och 2 pojkar hemma, samt vanligen en dräng på sommaren. Så nog skulle det mat till och så all tvätten för alla, det fanns ju ej några bekvämligheter. Jag minns hur duktig Tekla var

till att sticka och virka samt spinna och väva, jag lärde väl lite smått av henne fast jag var ej så bra till att spinna ull som hon, hon var så trägen och man hörde henne inte klaga. Var 14:e dag skulle det bakas i stora ugnen och eldas av alla krafter, så nog fanns det arbete för alla. Något som man ej kan glömma var att det skulle mjölkas midda, det var de korna som hade kalvat sist som man skulle hålla på att mjölka en lång tid efteråt. Det var värst på sommaren korna slog efter flugor och så fick man en kosvans i ögonen så man höll på att bli blind. Sedan skulle mjölken bäras hem, i spannar, till källan för att kylas. Detta fick Tekla göra, med hjälp av någon av oss andra flickor, som var hemma.

Kyrkan var nybyggd när Tekla var ung. Det var hennes och hela församlingens stolthet. Pappa hade hjälpt till med att skaffa sten till den, alla som hade hästar att köra med fick nog dra sitt strå till stacken.

För att det inte skulle bli så dyrt för församlingen, så skulle de unga flickorna i församlingen städa i kyrkan. Det skulle gå omkring, alla skulle hjälpas åt. Jag tror att Tekla tyckte det var roligt, dom fick ju komma ihop och bli bekanta med varandra.

Selma var nog för ung, jag tror inte hon var med. Så småningom upphörde detta. Så var det en, som hette Hackvin, som skötte eldningen. Han fick gå upp mitt i natten och elda i en stor kamin för att få lite värme i den höga kyrkan. När så det blev eldat bara en gång i veckan så blev murningen och de fina målningarna förstörda och sprack sönder. Nu finns det elvärme i kyrkan och det är lite värme på alltid. Tekla läste för en präst som hette Settervall, en mycket omtyckt präst som kunde ta ungdomarna på rätt sätt. Det fanns inga cyklar på den tiden, men Settervall skaffade sig en liten fin häst och red omkring till sina församlingsbor och läsbarn, och lärde på så sätt att känna sina församlingsbor. Han kom nog hit också, för här var ju så många ungdomar att hälsa på. Tekla tala alltid om sin konfirmationslärare. Hon gick aldrig och dansa, det ansågs för synd, och hon var för övrigt mycket rädd för synden, hon hörde till de stillsamma i församlingen och hon gick ofta till nattvarden. När vi miste våra föräldrar blev hon som en mor för mig och Signe, trots att hon var så ung.

Hon gick i skolan för en lärarinna som hette Fröken Hallner, hon var bra på att slå sina skolbarn. Tekla talade om att Gustaf, som var en liten spjuver, fick ofta örfilar av henne. När lärarinnan slog honom så satte han för armbågen och ville freda sig och det gjorde han rätt i. Lärarna var så stygga och stränga på den tiden.

Tekla var hos mig sin mesta tid, hon blev sjuk och fick knölros 1933, det året vi gifte oss. Hon var på Lia Sanatorium ett års tid, hon blev bra igen. Gustaf och Hilda arrenderade hemmet (Grönkullen) i 5 år, och då var Tekla och hjälpte dem ett tag, men det var inte så roligt. Så flyttade hon till Anna och Gustaf ett tag. Sedan när vi övertog arrendet här så flyttade hon till oss, sen var hon hos mej och Albert i 50 år och det gick bra. Hon hade inte någon stor lön, alla fick ju dåligt betalt på den tiden. Hon var en snäll och god människa, men hon hade sina egenheter och det fick man tåla. Den roligaste tiden, för Tekla, var när hon fick stå för allting hos August och Carl, hon var där ett par år. Agnes var där också och det gick bra. Hon var noga med att det inte skulle härmas någonting efter henne, hon var ingen sladderkäring. Hon var ganska tystlåten i sällskap och ville helst inte prata om det var några fler i sällskap.

När hon var 90 år gjorde vi en liten bjudning här, Tekla kom hem från Apelviken och syskonen var samlade, några kusiner var också med. Gustaf var svårt sjuk men fick komma hem några timmar. Vi brukade alltid göra en bjudning när hon fyllde år, 26 sept.

Tekla fick också uppleva branden här 1976. Tekla och jag bodde i skolan ett år hos Josander. Sedan blev här någorlunda färdigt att flytta in till jul, och vi fira jul här allihop. Albert hade gått bort 21 år innan.

Det var alltid bra med Tekla och Albert, hon var så bra till att passa upp honom och så hjälpte hon oss mycket med barnen när dom var små. Det var så bra med Tekla och Göte, han trodde ibland att Tekla var hans mamma han kallade henne "Orsa" det var moster.

Tekla ramla omkull här i det nya huset och slog sig i ansiktet, efter det kunde jag inte vårda henne hemma längre. men hon trivdes inte så bra på sjukhuset, hon var först på långvården sedan på Apelvikens Sjukhem, vi var hos henne så mycket vi kunde. Hon var klar i huvudet. Tekla dog på Apelvikens Sjukhem den 8 dec. 1979, 90 år 3 mån. Begravningen var i Gödestads kyrka och samlingen efteråt i Grimetons församlingshem. All släkten mötte upp. Pastor Bäckersten, numera kyrkoherde i Lindberga, jordfäste henne. Vi gjorde det så högtidligt vi kunde. Enok Jönsson sjöng i kyrkan och det kom mycket blommor till båren. Jag saknade Tekla mycket, men hon var så skräpelig och dålig, så nog var det skönt för henne att sluta sitt långa liv.

Jag glömde att tala om mammas begravning, den var på Gillet i Varberg, det var många gäster. Hon dog den 16 jan. 1948 på sjukhuset, S:ta Maria i Hälsingborg, 29 år efter pappa. Det var när Bertil var liten. Kyrkoherde Högberg jordfäste henne och han höll ett vackert tal till hennes minne. Anders höll också ett bra tal.

CARL

När Carl och August arbetat ihop, till Börs, i 5 år. Så skilde de på sina små äodelar och Carl köpte ett ställe i Morup, det var 1924. Han köpte detta stället på exekutiv auktion. Det var en gubbe som hette Petter, som ägt det. Han söp och så kunde han ej reda sig, så gick han och hängde sig inne i en skog. Hundar hittade honom så småningom. Så reste Carl ner och ropa in stället, 60 tunnland lätt jord. Jag tror inte han gav så mycket för det, 30-40 tusen. Inte alltid hade han medvind, han var justi farten med att bygga en ny lada. När så en förskräcklig höststorm rasade, så blåste ladan ner, taket var lagt så vinden fick ordentligt tag under, det var inte roligt. Men Oskar hade inte börjat skolan, han gick på Chalmers. Emmellertid reste han ner och hjälpte till så mycket han kunde och så kom där snickare förstås. Han byggde även om ladugården så småningom. Manhuset var ganska bra så dom behövde ej göra om det. Carl hade humor och tyckte om roliga historier, och dom hade han gott om och kom ihåg. Han bevarade sin barndomstro genom hela livet. Han var nog duktig när han gick för prästen. Han talade om att prästen lade sin hand på hans axel och sade att Carl var bästa eleven.

Han ville alltid medla mellan människor, till allas bästa. Aldrig sade han något förklenande om sina bekanta, och aldrig avundsjuka mot någon som hade det lite bättre. Han arbetade från tidigt till sent, ingen semester inget uteliv, han kunde ta en snaps men inte mer. Han var ett fint föredöme för oss barn. Han kände stor samhörighet med sina syskon, och talade alltid så fint om dem. Jag minns så väl när Oscar ryktes bort, han tog det mycket hårt.

Han tänkte ofta på sin gamla sjuka mor, som inte kunde bli bra, även när det hände någon av de andra syskonen något tråkigt. Han var med i kyrkofullmäktige, men tiden räckte inte till. Han hade lätt för att tala och talade ofta på begravningar och även vid andra tillfällen. Han var omtyckt i Morup och fick många vänner och grannarna var väldigt hjälpsamma mot varandra.

Carl var gift med en flicka, Anna, från Nygård i Träslöv. Hennes far och bror var målare och gick borta mycket. Så mamman, Beata, fick göra det mesta på det lilla stället. Anna lärde sig att sy herrvästar och byxor, hon var mycket noggrann och duktig. Hon tjänade lite pengar på det, och hade nog sparat en liten slant. Hon var efter den tiden en mycket välklädd dam, jag glömmer aldrig hennes fina figur samt snygga kläder.

Carl och Anna hade gått i sällskap i 10 år innan dom gifte sig. När Anna växte upp var det sed att barnen skulle tuktas och hon fick mycket stryk efter vad hon talade om. Men hon var alltid snäll mot sina egna barn och ville deras bästa.

Dom fick 3 flickor och en pojke tillsammans. Märtha, Ingrid och Lizzy var födda till Börs, Ingrid är äldst. Ingrid var mycket duktig och fick börja tidigt att mjölka och hjälpa till med allt. Märtha och Lizzy fick också börja arbeta tidigt, men så har det blivit bra folk av dem. Erik är född i Månsagård, jag glömmar aldrig hur glad Carl var när han fick en son och han fick börja tidigt med gården. När Carl blev sjuk och dog, så har han fortsatt med stället och gjort det till en riktig mönstergård, men Carl hade ju gjort en god del när han levde.

Ingrid är född den 7 mars 1920, det året när jag konfirmerades. Hon gifte sig när hon var 20 år, med en granne som hette Verner Nilsson, dom hade stort bröllop. De blev trogna jordbrukare och det gick bra för dem.

Märtha är född den 11 maj. Märtha gifte sig med Nisse Nilsson, dom vigdes i trädgården hemma i Månsagård det var stort bröllop med dans, jag var med. De har haft trävaruaffär i Långås i många år och det har gått bra för dem.

Lizzi är född den 15 juni 1924 och gifte sig med Enok Jönsson, som har varit skollärare i Valinge i många år, duktiga och snälla människor.

Nu skall jag skriva några minnesord om bror GUSTAF. Gustaf var född här på Grönkullen nyårsdagen den 1-1-1892. Gift med Hilda i Överstegården, en syster till Anders i Överstegården. Dom var nog lyckliga ett tag, men Hilda var mycket sjuklig och hade krångel med nerverna och hennes blod var inte så bra. Dom hade inga egna barn. Därför fick dom ta hand om Inge när han var liten. Inge är son till Inga och Bror i Överstegård. Dom flyttade till Dalsland. Inge trivdes bäst hos Hilda och Gustaf, så dom tog hand om honom och fostrade upp honom. Det är han som äger Edespångs nu. Han miste sin fru i en tragisk bilolycka, 1979, men Inge och pojken överlevde och det blev en stark och duktig pojk som är ett gott stöd för Inge. Pojken heter Kenny, han är god vän med Morgan här, han är ett år äldre än Morgan.

Gustaf var en glad människa, han var hemma på barndomshemmet och arbetade sin mesta tid. Han och Anders skötte om det hela. I sin ungdom var han anställd på Grimetons mejeri som maskinist. Det var en sträng mejerist, som hette Ohlsson, som alla var rädda för. Det var inte lätt att vara en lilledräng, som skulle köra mjölken det var ju deras syssla, och han röt på dessa små stackars pojkar, dom skulle ju hålla reda på alla kannorna och vems dom var o.s.v. Så var Gustaf med snickare en tid, han gick med en som hette "Tol-Otto", och detta hade han god nytta av hela livet, men han var ju inte fullärd på långa vägar, då skulle han nog varit med längre jag minns att han hjälpte till att bygga lagården hos Justus på Maa. Sedan hette det ju Torsten Ohlssons. En sommar hade han plats hos en bonde till Larsa, Ejtons numera. Bonden såg när Gustaf kom på mornarna, han yttrade, "Jag såg att det var du som kom för du hoppa jämnfota överleet istället för att öppna det". Han var ung då och han hade nyss varit ute i lumpen. Sedan när dessa gamla dog var det en som hette Alvina, hon var en dotter i huset och hade varit i Amerika några år och hade väl tjänat några kr så hon övertog stället några år. Men det gick inte så bra, hon flyttade sedan till stan. Hon var släkt med Ljungbergarna och dom hjälpte henne och sen blev det bättre. Sedan övertog Larsa-Anders det, han var ifrån Lindberg, och sedan deras son Ejton, som är ägare nu.

Emellertid var det Gustaf och Anders som skötte det här som ett syskonhem. Det gick några år men sedan fick Gustaf arrendera det i 5 år. Anders flyttade ju till Nermans och gifte sig med Frida och på så sätt fick också han ett stort ställe att slita med. Jag arbetade mycket ihop med Anders och Gustaf, som alltid voro glada och roliga och lugna, tänk så många lass jag lagt och dom hävde alltid upp så bra så jag slapp att få nekarna i ansiktet, som drängarna gjorde. Vi hade alltid 2 drängar på sommaren men bara en på vintern. Tekla stod för maten och jag var mycket ute och arbetade i rotfruktsland å mjölkning å gick i tröskebytte å allt som förekom, allt skulle ju göras för hand och därför behövdes mycket hjälp.

Gustaf läste för en präst, som hette Kjävner, hans läsetavla finns uppe på museet i Gödestad. Vi ville ej att den skulle säljas på auktion.

Gustaf hade många intressen bl.a. sysslade han med bi. Ett tag hade han angora-kaniner, för skinnen var fina och han fick lite bättre betalt för dessa än andra, så var han jägare och han kunde träffa både harar och rapphöns och sålde ibland. Han hade också anlag för trädgårdsarbete och han hade lärt sig att ympa på fruktträd och rosenbuskar. Så gick han ofta med trösken på hösten när den tiden var.

Han var fin på att laga trösken när den krånglade. Gustaf var en hjälpsam människa, han hjälpte mej ibland när jag blev änka, och sådant glömmar man aldrig. Han tyckte alltid att alla var så snälla emot honom. Dödsorsaken var cancer. Han är begravnen tillsammans med Hilda, sin hustru, på Gödestads nya kyrkogård. Så länge jag orkade brukade jag ibland sätta blommor på hans grav. Ett minne har jag som jag aldrig skall glömma. Det var när pastor Bäckersten var hos Gustaf. Jag träffade honom, Bäckersten, uppe i församlingshemmet, jag blev bekant med honom sedan han jordfäst Tekla, så talade jag om att Gustaf var så dålig. "Då skall jag besöka honom" sa han. Jag kommer häråt och hämta dig. Och han tog på sin mässkrud och höll andaktsstund med honom, han fick nattvarden och han sjöng med sin vackra stämma en psalm, 268 nya ps.boken, "O väldiga tro som slår över världen en svindlande bro." Detta uppskattade Gustaf och han var klar i huvudet och sa att dom hade talat om att här skulle komma en präst från Gödestad, som skulle hälsa på honom. Jag hade ju ringt förut om det. HANS MINNE LEVER._

Nu skall jag skriva något om min kära syster SELMA, den duktiga människan.

Hon var född på Grönkullen, liksom alla de andra syskonen. Den 22 febr. 1894.

Hon var en riktig arbetsmyra samt begåvad. Hon ville gärna lärt sej till något. Hennes lärarinna uppmuntrade henne, men hon tordes inte nämna detta för mor och far, för det kosta ju pengar, och det gick ju inte på den tiden när det inga fanns. Det som såldes gick ju åt till gårdens skötsel och lite billiga kläder.

Hon gifte sig 1923 med en Anders Svensson från Sotared, de träffades på en marknadsbal. En bra människa, men han hade i unga år följt en tröska. På den tiden skulle ju brännvin till varenda dag, och det blev en vana. Selma som bodde långt ifrån honom visste ju inte detta. Han tog inte så mycket som ett glas vin när han hälsade på här. På så sätt blev hon lurad. Hon hade det svårt många gånger, när dom blev gifta. Men hon var tålig och tyckte det var tråkigt med skilsmässa, det var ej så vanligt då, som nu. Här ställdes till med ett stort bröllop, och vi syskon gjorde så gott vi kunde. Så det blev riktigt trevligt. Oscar gjorde en fin åreport minns jag, å här ligger fina fotografier från det hela. En fotograf var här, han hette Matsson en som brukade att gå omkring i gårdarna å ta kort. Det var kort som höll sig bra å dom är i gott förvar ännu. Jag hoppas att dom blir bevarade, för dom är från dom allra äldsta husen här. Så var det dans på logen.

Selma å Anders köpte sig ett ställe nere i Vinberg. Så det blev långt när man skulle hälsa på dom. Anders hade en liten tidaholmskärra å körde å hämta oss vid Långås station. Jag glömmar aldrig hur glad Selma blev när vi kom å hälsade på henne. Jag tror att hon längtade därnere. Men hon sydde å tjäna lite pengar även där, å dom reda sig bra trots att här var dåliga tider. Selma var en pigg människa, å hon kunde dansa väldigt lätt å bra, Hon och en kusin Elisabet reste omkring på dansbanorna å hade roligt. Mamma tyckte ej om det för det var ju synd att dansa. Men Selma var en ordentlig flicka, å hon var inte slarvig för det, det var bara hon var så glad för att dansa. Och så hade hon ju egen cykel, det hade inte vi. Så hon kunde ju komma var hon ville. Jag lärde å dansa utav henne, det var ju bara polka å vals men det fick ju räcka, jag hade inte börjat att gå med ungdomen då. Jag har ett minne från Selmas tid. Oscar å alla vi barn kunde inte smälta att mamma inte kunde bli bra. Så hitta Oscar på att Selma å jag skulle resa ända

till Trollhättan. Oscar i Lundby var där å hade sin första plats då. Så ordna han om, så vi fick hyra en gammal villa däruppe, den låg en bit ifrån Trollhättan och hette, Varsända-Noglum.

Vi hade cykel med oss å vi reste in till Strömsund, en liten förstad till Trollhättan, när vi skulle handla. Vi var där i 2 månader å tog mamma med oss å gick å plocka lingon å hade det lugnt å skönt, å mamma bättra sig lite. Oscar i Ullared kom ofta å hälsa på oss. Men det var ingen nytta till, vi skulle skickat henne till ett vårdhem istället. Tekla å Signe var ju ensamma hemma å hade för mycket att göra. Signe var ju konfirmerad, men det var ju för mycket för henne. Anna var till Börs å hjälpte Anna, Carl å August. Så gick jag ensam med mamma i Göteborg, för vi ville höra av någon specialist, när vi ändå var ute med henne.

Han tyckte att vi skött henne bra, men bra blev hon inte. Agnes var också i Göteborg å hade plats, så hon kom ju till mig. Selma hade rest hem då och Oscar hade börjat skolan på Chalmers, så han hälsa på mig när han kunde. Vi hade hyrt ett litet rum där. Pojkarna hade gjort en liten reparation i vårt gamla kök, så slapp mamma å vara hemma i all röran. Vi hade henne hemma ett års tid. Men så kunde vi ej klara henne, hon fick först komma till Restad sedan blev hon överflyttad till Hälsingborg. Då hade vi långt å hälsa på henne.

När Selma hade bott nere i Töringe en del år så sålde dom sitt ställe å köpte ett litet ställe i Lindberga ej långt från Annebergs gård. Då blev det ej så långt att hälsa på henne, å hon hjälpte mig ofta att sy kläder till barnen å till mig själv också. Hon tog inte så mycket betalt, men hennes plånbok var alltid full, för hon var alltid sparsam. Hon var enastående till att arbeta, hon hade en fin trädgård med bärbuskar å fruktträd å blommor ja det var inte lätt att följa henne i arbetet. Hon var alltid en halv fåra ifrån oss andra när vi gallra betor.

Men hon fick inga egna barn. Dom tog ett fosterbarn, han heter, Arne Andersson, jämgammal med Erik, Carls pojk i Sotared. Dom är vänner sedan barndomen å han är den ende som har kontakt med honom nu. Han var ej adopterad, men han fick ärva det mesta efter Selma å Anders, men det var ju inte så mycket, för Anders söp ju upp en hel del.

Anders var en duktig å ordningsmänniska på alla vis, men spriten förstörde honom. Han omkom hastigt i en bilolycka utanför deras hem. Han kom på morronen med sin mjölkakanna å skulle över vägen till mjölkbordet, när en granne körde på honom. Så blev Selma ensam med det lilla stället, men hon arrenderade ut jorden. Hon var ensam i 7 år. Sedan fick hon cancer å dog, under svåra plågor. Agnes å Anna å jag byttes till å passa henne till hennes död. Vi gjorde så gott vi kunde. Tekla var bra då, å hon gjorde det nödvändiga arbetet här i huset.

Något som jag minns är att Selma å Gerda Lundh i Rännliden, som båda var sömmerskor. De gick i Göteborg i familjerna å sydde. Det var så att Agnes var i Göteborg å hon hade plats ifamilj. Det var väl hon som skaffa henne arbete. Folk ville gärna ha sytt till sina barn å fruarna behövde ju också kläder. Dom fick visst 5 kr om dan, det var ju mycket på den tiden. Tekla å jag var hemma å arbeta, Anna var väl också hemma ibland men var ofta å hjälpte Anna till Börs, när Ingrid var liten. Fruarna tyckte bäst om Selma till att sy för hon hann med så mycket. Gerda var mer långsam av sig. Oscar var också i Göteborg, å dom var ute å hade lite roligt när dom var fria. Så gick dom till kyrkorna på söndagarna. Selma var mest bekant med en familj så hon fick ligga där på nätterna.

Hon var enastående till att räkna ut så att hon var i farten jämt. Hon sydde fin hemgift till sig, och det var inte ett lakan utan där var gjort fina arbeten på och virkade spetsar å hardangerarbeten skulle det vara på alla. Hon hann med att göra lite till Tekla också, för hon fick ju sällan tid att sitta. Maten skulle till var da. Jag tycker mej se hur hon skalade stora massor med potatis till allt folket, och här var ofta arbetsfolk.

Jag tänker på att man fick sy allting själv, på den tiden fanns inget färdigt att köpa. Hon sydde själv en fin bröllopsklänning, så sydde hon till Agnes å Anna, Tekla å Signe å mej. Det var ljusa yllemuslinsklänningar, Jag minns hur

söt Signe var, hon var ju nyss konfirmerad då. Selma hade ett litet häftigt sätt å detta hade hon ju själv ont av. Men för det mesta var allt frid å fröjd emellan oss. Jag kunde bra med henne, så det var alltid bra med oss.

Begravningen var i Lindbergs kyrka under stor tillslutning. På Lindberga kyrkogård vilar hon tillsammans med sin make Anders. Jag saknade henne mycket men hon vilar gott efter all möda och slit. Det var 1970 som hon dog.

Begravningsgästerna blev bjudna på kaffe här i det forna barndomshemmet å vi flaggade på halv stång. Det var en stämningsfull begravning. Signe var hos Selma när hon gick bort. Hennes begravning var på Teklas födelsedag den 26 sept.

Det var så att här var skolkök här i Gödestad, å säkert hade det passerat för mig, men Selma hade aldrig lagat mat så hon fick gå där. Och detta hade hon god nytta av sedan, när hon gifte sig. Och hon lärde sig så bra och va duktig även då. Jag fick skriva av alla beskrivningar å på så sätt så hade jag lite nytta av det jag också. Hon hade gått i skola för en lärarinna som hette Anna Korle'n, en enastående fin lärarinna, hon var så varmt religiös å lärde barnen som en präst. Hon var själv prästdotter. Å hon var så intresserad för spel å sång, så hon hade en sångkör å ledde. Selma, Anders, Oscar, Agnes, Anna å jag gick i skola för henne, Signe kanske gick nåt år för henne. Men hon blev nervsjuk utav allt, hon hade ju både småskolan å folkskolan. Vi gick varannan dag, å vi hade stora läxor att lära hemma den ena dan. Vi fick lära mycket kristendom å det har vi alla haft nytta av i livet.

Hon var konfirmerad av en präst som hette Setelius, samma präst som jag läste för, han var en hjärtegod människa. Kyrkoherde Ulrice vigde Selma och Anders här i hemmet, han hade kommit hit då som kyrkoherde. Alla var rädda för denna präst, som var så sträng, han slog i predikstolen med näven. Å han drog på med att dom inte fick arbeta på söndagarna å rakt inte köra mjölken. Det var nära på omöjligt att leva efter allt. Det hade nog inte gått så bra nu för tiden.

Nu skall jag skriva om bror ANDERS.

Gustaf å ja å bror Anders har arbetat mycket ihop här på stället å vi kom alltid bra överens. Anders föddes här på Grönkullen, som alla de andra, den 9 april 1896.

Alla kunde ju inte gå kvar här å arbeta i längden. Ingen trodde sig till att ta hand om det slitsamma stället. Så Anders som hade sällskap med Frida till Nermans gifte sig å tog an Nermansgården, det var år 1932. Först hade dom ämnat att börja med hönseri. Anders hade ju sysslat med det här hemma. Så blev Fridas bror Anders dålig i sin rygg, så han slog jordbruket ur hägen. Så blev det så att Frida o Anders övertog Nermansgården. Dom var duktiga båda två så det gick bra för dom. Anders trivdes visst alltid bra där. Stället hade ju bättre läge, när ingen hade bil, på den tiden tänkte man mycket på sådant. Men det har ju ändrat sig.

Tillbaka till Anders barndom. Oscar å Anders lekte mest ihop. Selma å Gustaf voro jämgamla. Oscar kunde ju bra med att snickra och göra tröskor och kvarnar å hade kaniner och kaninburar. Så hela den lilla kullen, som Grönkullen är uppkallad efter, var full med lekstugor och kaninburar. Så handla dom kaniner med Risängspojarna. Mamma hade ju både gäss och höns och barnen fick hjälpa henne att plocka ägg. Anders lärde sig att räkna med ägg och så börja väl intresset för höns. Han var duktig i skolan å hade lätt för att lära. Men han fick aldrig utbildad sig sedan. Det jag minns var att han var på en liten kurs på Katrineberg, inte mer än 14 dar. Men han lärde lite enkel bokföring, å det hade han nytta av sedan i livet. Det var alltid Anders som bokförde det som såldes å köptes här på stället.

Så kom ju ungdomsåren, jag minns ej vilken präst som Anders läste för, (han hette visst Pettersson). Jag kommer ihåg hans konfirmation, Moster i Lundby var här å skulle se till Signe för hon var liten då. Signe bara grät för hon var ju inte känd med Moster, så jag fick hjälpa till att trösta henne. Å jag

fick hjälpa till med att plocka i rätte när alla hade gett sig iväg till kyrkan. Jag fick beröm av moster för att jag hade kunnat hjälpa till, jag var väl 6 år då, så det var väl inte mycket man hade vett till. Så växte Anders till i visdom och ålder. Snart gick han väl med ungdomen han som alla andra. Här bildades en föreläsningssällskap. Det var ju spännande att gå upp till skolan å höra på. En gång var Sölve Ninasson från Grimeton å föreläste om apostlagärningarna, han var väldigt medryckande. En gång var Hammarberg från Tvååker här. Han föreläste om hemmet. Anders skrev av dessa föreläsningar, som han hade nytta av sedan i livet. En gång var Pry Sörman å spela å sjöng. En annan gång var här en skollärare, Engström från Sällstorp, å spela gitarr å sjöng å vi var ju inte bortskämda med något, så det var lite roligt på den tiden också. Här var ju många andra också.

På våarna fira ungdomen vårbulle här i Kalvhagen. Det skulle vispas ägg å socker å conjak, å drängarna rörde i sina glas så glasen höll på att gå i sönder.

Så samlades ungdomarna nere vid Grimetons st. Det var ju nytt då, när banan var ny å då skulle dom titta på tåget när det kom in. Det var naturligtvis för att dom skulle träffas. Så småningom bildades en S.L.U.-förening, det var Gödestad, Grimeton, Lindberga, Klastorp å Valinge. En som hette Karl B. Johansson Smyrten å några andra pojkar till ifrån Tvååker som var här å bildade den första föreningen häromkring. Anders å Agnes var med. Sedermera kom Oscar med å hjälpte dom, Anders blev ordförande Agnes å Massa-Hildur var med i styrelsen, Hildur var sekreterare. Och det blev liv å rörelse på landsbygden, med utflykter å sammankomster samt studiecirkel. Anders var ordförande först i ungdomsföreningen sedan i studiecirkeln. Där var ungdomar från Trönninge å Valinge SLU bl.a. var ju Gustaf Lagerstedt väldigt duktig. Många lärde sig att yttra sig ibland folket å var inte rädda för att höra sin egen stämma.

Att skriva något personligt om Anders är inte så lätt, han hade så många bra dygder så jag får säga som en cirkelkamrat sa: "Ett handslag var nog för att veta var man hade Anders". Det tyckte alla kamrater som han hade. Det var ett fast handslag han hade. När han var ung så hade han som dom andra pojkarna Carl å Gustaf plats i Överstegård. Han fick han som de andra ligga i en liten drängkammare. På vintern fick han flytta in i köket när det var som allra kallast i kammaren. Å där samlades ungdomen i detta lilla krypin, å dom hade ju roligt där så anspråken var inte så stora. Ett minne har jag av Anders från en examen. Av nån anledning så hade skollärare Gustafsson fått för sig att fröken Johansson å de små barnen, dom skulle inte vara med i den stora salen, när avslutningen skulle göras. Då kom Anders som var skolrådets ordf., han menade på att dom skulle vara med å inte stå utanför. Fröken Johansson kunde inte nog berömma Anders för detta. Skollärare Gustafsson å fröken Johansson var ju inte kontanta nån gång, så han gjorde väl vad han kunde för att fortsätta att underblåsa det. Anders fick många intryck av sin gamla lärarinna fröken Anna Korle'n, som var prästdotter, hon lärde barnen kristendom som var hennes ämne, det skulle förekomma många gånger om dan. Var morron spela å sjöng hon Davids Psalmer, "Säll är den som icke vandra uti den ogudaktiges spår och inte sitter där de bespottade sitta". Jag gick för den lärarinna som man inte glömmar. Både Selma, Anders, Oscar, Agnes, Anna å jag, Signe hade visst henne i slöjd något. På så sätt var det halva kullen från Grönkullen som hon undervisade.

Men hennes nerver höll inte, hon blev överansträngd å blev sjuk tyvärr. Hon hade alla klasserna i småskolan den ena dan, folkskolan den andra dan.

När sedan Anders i sin tur gifte sig med Frida å fick egna barn, så blev dom fostrade i samma anda. Så har det ju också blivit duktiga människor av dom. De stannade hemma länge å hjälpte till på gården. De ville ju hjälpa mor å far så länge som möjligt, så dom började studera rätt sent. Evy gick i skola i Norrköping som var för något äldre ungdom. Lillian gick på Hellsjöns folkhögskola, där lärde hon mycket å trivdes gott. Sen kom hon in på Slöjdföreningens skola i Göteborg å utbildade sig till textilkonstnär. Hon har gjort många fina saker, en hänger på Katrinebergs folkhögskola. En hänger här i Gödestads församlingsshem, på gamla Gödestads kyrkoruin även den nya kyrkan

är invävd. Ja hon har ställt ut på många ställen. En hänger på banken i Varberg, en hänger i matsalen på Halmstad sjukhus, (Skogstjärn).

Evy fick en bra plats som slöjdlärare. Nu i Mörrum, Blekinge, dit hon gifte sig, med Ingolf Persson, duktig kommunalman och även inom landstinget. Bröllopp i Gödestads kyrka 1975, dom har en son, som heter Egil duktig å rar pojke.

Så vill jag nämna något om den duktiga Frida. Hon var en duktig husmor å kunde allting, hade ej gått i några skolor utan lärt allt av sina föräldrar. Hon gick hon som Selma i skolkök här i Gödestad, där lärde de sig lite grunder. Hon hade god ordning på allting. Så därför gick det bra för dem. Anders har flera klippböcker, som han klistrat in ordentligt, på gamla Gödestadsbor å andra kända personer som minne av döda.

Evy å Lillian lärde sig tidigt att köra bil, det hade ju Anders å Frida roligt av många gånger. Anders dog den 13 mars 1979, minnesstund i Grimetons församlingshem. Pastor Bäckersten jordfäste honom. Dödsorsaken cancer, han var mycket dålig men han bar det med tålamod. Frida var född den 19 sept. 1898 och dog den 9 juni 1986. Hon var en stor blomstervän och det fattas aldrig vackra blommor på hennes grav.

Jag har glömt att tala om att Anders var så intresserad av hästar å han fick visst pris också för dem. När han var här hemma så fick dom ofta pris för hästar, pojkarna var ju snälla mot djur, man skulle aldrig se dom banka å slå dem som en del gör. Vi hade alltid ardennerhästar, dom var ju starka till att dra.

Nu skall jag skriva om Oskar.

Min käre bror Oskar var den yngste av pojkarna den 5:e i ordningen. Han var vackrast av allihop, något tillbakadragen och mamma och pappa kunde inte förstå vem han var lik. Han liknade varken mamma eller pappa. Han var överbegåvad och kunde allting. Han var uppfinnare. Var det något som skulle lagas upp så var det han som gjorde det. Han sa först att han inte kunde, men rätt som det var så kom han och hade gjort det. Göte här, heter Oskar och liknar honom mycket för dom var så händiga båda. Vi hade en tidning som barn som hette "Brokiga blad". I den tidningen skrev han ofta. Han hitta på små roliga saker bl.a. en vedbärare. Dom kallade honom "den händige Oskar". Han fick nog någon 5; a för sina små artiklar. Han sysslade mycke med uppfinningar bl.a. en äggtvättningssmaskin, den stod länge på vår gamla vind, men barnen här hade den och lekte med. En liten finurlig kassaapparat, man tryckte på knappar och så gick den upp. En konstig lås som inte vem som helst kunde öppna, men han och August lärde sig den. Han hade inte hittat på den själv, men gjorde den själv utav ringar och ståltrådar, 16 cm, den var ej lätt att klara av. Det var en fånge som hitta på den. Det skulle varit att haft de sakerna nu. Han sa alltid att han hade för dåliga verktyg. och för dåligt material, för inget fick kosta något. Han försökte länge att uppfinna en gödsellastningsmaskin för det var ju det strängaste jobbet. Det lyckades aldrig med den, den står nog i vår gamla vagnbod ännu och skräpar. Han pyssla alltid med något när han var hemma på ferierna på somrarna. Så gick den första ungdomstiden. Det var meningen att han skulle ut i lumpen som vanligt, men mamma och pappa ville att han skulle vänta över ett år. Dom var rädda att han skulle komma ut i kriget annars för här var ju så oroligt då. Han var snäll som vanligt och gjorde som dom önska så drog det ut på tiden 1 år. Föräldrarna visste inte vad för planer som vilade inom honom. En gång när jag och Oskar gick och trävsatte havre på åsarna så talade han om för mig att han tänkte lära till ingenjör. Han tänkte söka in på Chalmers och studera skulle ta minst 7 år. Hur skall det gå till utan pengar, inga bidrag som nu för tiden. Först gick han på Götaverken en tid, sedan gick han på en teknisk förberedande kurs i något år. han hade ju inte realen, men han hade studerat på korrespondens mycket, det minns jag. Han lärde sig stava och skriva skönskrift med armrörelser. Han skrev väldigt fint ett tag, men sen fördärva han stilen med alla skrivelser som han hade. När han gick på tekniska lärde han bl.a. modell-lera. Han gjorde en fin hund samt många andra saker. Den stod till Nermans länge hos Anders, men den föll sönder eftersom den inte blivit bränd. Det skulle varit roligt att haft dessa saker nu. Så var han så väldigt duktig på att göra teckningar till maskiner och hus. Här låg länge dessa fina ritningar, men så kom branden och förstörde mycket.

Emellertid så kom han in på Chalmers och gick i Göteborg och traskade i 7 år och plugga av alla krafter och klarade det till slut. Han var en 27-28 år innan han blev färdig. Han låna ett par tusen kr av Oskar i Ullared (en kusin från Lundby. En bror till Börs Selma. Han hade lärt sig till vetrinär och hade plats i Ullared, jag tror det var den första platsen, sen flyttade han till Tranås och var där länge) dom han noga räntade vart år. Och så var pojkarna måna om att hjälpa honom med pengar. Anna var i Göteborg då och hon hjälpte honom med tvätt ibland. Var påsk, när han var hemma så stod jag vid tvättbaljan och tvätta hans underkläder och strök en del. Vi tyckte alla det var roligt att hjälpa den snälle Oskar, sen fick det gå som det ville för oss. Det fodrades att han skulle ha varit på fabrik och fått praktik innan han tog examen.

När han gått på kullagerfabriken och tjänat lite, så la han in sig på vanförestalten i Göteborg och lät operera sig, för sina ben, som vi knappast visste. Han hade ju ett svårt handikapp. han var väldigt kobent och detta led han utav och var rädd att bli hånad av sina kamrater. Sedan blev han en ståtlig man när det var gjort. Han var lång till växten, han och August var längst av dem alla, men Oskar hade bättre hållning. Att skriva om Oskar och alla hans intressen skulle fylla flera böcker. Han var bl.a. en stor brevskrivare och hans brev ligger nog kvar hos mina syskon, men dom jag hade brände nog upp de mesta. Så hade han t.ex. skrivet en hel del artiklar till SLU, tidningen Hemmet samt många artiklar till Hallands Nyheter. När det brände till Smens L så var det mycke som gick till spillo. De ungdomarna var ju med i SLU hela tiden så de hade många papper om hand. En del är i förvar hos hembygdsföreningen det var artiklar från Indien.

Från Indien skrev han många artiklar till Hallands Nyheter.

När Oskar tagit sin cevilingenjörsexamen hade han plats på några ställen i Karlstad, Askersund m.fl. men han fick så dåligt betalt så han kunde knappast reda sig på det. Ett tag tänkte han sig till Amerika, men så var det "tanten" (Edlund) som han hyrde utav att han skulle söka en plats i Indien som var ledig. Det var som lärare i en industriskola för pojkar. Staden där han verkade hette Dindigul. Som sagt så antog han den platsen. Först fick han resa till England och läsa engelska. Sedan skulle han invigas till missionär här i Göteborg i Vasakyrkan. Sedan fick han lära Tamilspråket. han gifte sig med en flicka från Dalarna som hette Ruth. Hon blev ju ett gott stöd för honom, för hon hade ett gott minne, var begåvad samt kunde sjunga. Så hon fick ju hjälpa honom mycket där nere. Det kostade inte mycket att ha folk till hjälp där. Så Ruth hade ju god hjälp. Men så var dom så tjuvaktiga så dom blev av med många saker. Oskar hade rest ner i förväg för att förkovra sig i Tamilspråket. Sedan skulle Ruth vigas in, det kallas för att avskiljas. Även hon var i England och lärde sig engelskan och när hon då kom dit ner fick hon också lära sig Tamilspråket.

Så Oskar hade lärt tyskan samt svenskan förstås, engelska och tamil. Så skulle han ju kunna allt i kristendom. Han skulle ju kunna undervisa pojkarna han hade om hand. Han trivdes aldrig där nere, klimatet var hemskt för dom som inte var infödda med det. På sommaren bodde dom högt upp i Kodibergen som var svalare. De hade ett litet bröllop, några av de närmaste vännerna var närvarande. Biskop Sandegren vigde dem, det var 1932, året före oss. Sedan kom barnen, två gossar, tvillingar. Den ene heter Lennart, den andre heter Erik. Så blev det nya bekymmer, men det var ju roligt att få uppleva detta för Oskar, som inte hade så lång tid att leva. Oskar hade inte slagit ur hågen att resa. Han gjorde en lång resa nere i Indien, jag tror det var i norra delen. Ruth fick vara hemma hos sina barn. Hon sa en gång till mig att det gjorde hon gärna, för han hade ingen tid att leva. Hon visste ju inte då att Oskar skulle gå bort så fort, men hon märkte väl att han tog ut sig för mycket. För att hinna med alla brev och verser han skrev till oss alla och andra goda vänner, så fick han nog många gånger ta natten till hjälp. När dom varit där ner i 5½ år så fick han semester. Det som han längta efter i alla år och som han skrev om i alla år. Sitt kära gamla barndomshem, samt alla sina kära syskon och han glömde ej att minnas sina gamla föräldrar, som lärt honom allt gott. När han kom hem från Indierna han bjuden en plats uppe i Toby, där Birger Svensson hade en filial. Han hade nämligen varit på Monark förut, men det var inte så länge. Han hade ju bestämt sig för Indien då. jag minns ej om jag nämnt att han syssla med ett världsspråk "esperanto", men jag tror ej han lärde det riktigt. Däremot lärde han stenografi.

Innan han fått någon plats så hjälpte han Anders i ungdomsföreningen. Han startade en tidning "Hemmet", alla som var med i föreningen fick skriva i den. Det blev ett stort intresse, men tyvärr så blev där mycket som gick till spillo, när det brann till Smens. Dom barnen var så intresserade av studiecirkelar. Gamle Smen räddade sig i bara skjortan. Jag tror det var åskan som slog ner där.

Nu skall jag skriva om Oskars hustru Ruth. Hennes far var gruvfogde i Dalarna. Jag vet ej var dom träffades första gången, men Oskar var ju ofta ute och reste. Emellertid så blev ju Ruth ensam om att fostra deras pojkar. Dom var ju bara 5 år när pappan gick bort. Det var ett hårt slag för Ruth och oss alla. Han blev bara 39 år. Jag minns att han sa, när jag blir 40 år, ja då skall jag bjuda hela min släkt till ett stort kalas. Han var så intresserad för släkten, särskilt de gamla i släkten. Men det var väl en annan plan utstakad för honom och Ruth. Hon sa till mig sista gången jag träffade henne, det var på släktträffen (1982), att hon och Oskar verkligen älskade varandra. Men det blev väl bra med fosterpappan, Lars också. Han fick nog många gånger hjälpa Ruth med uppfostran av dessa pojkar. Nu är dom gamla och rediga karar har det blivit av dem. De är ju utbildade till läkare båda. Erik inom psykiatrien och Lennart är utbildad kirurg, båda har ju varit överläkare. (Ruth dog 50 år efter Oskar, även hon fick cancer). Ruth visste inte hur väl hon ville dem. Ruth hade en egen flicka med sin nye man. Hon är bosatt i Rom tillsammans med sin make. Jag saknade Ruth mycket för vi höll kontakt med varandra i alla år. Hon var liksom Oskar en fin brevskrivare och annat författande. Hon var mycke begåvad. Erik och Lennart skrev en barnlek när dom var unga. (Nyckel flickan). sid 170

Ruth hade ett arbete på ett laboratorium innan hon gifte sig. Oskar var född den 22 september 1898 Här på Grönkullen. Det året byggdes Gödestads kyrka, samt vigdes in då. Det var nog en stor dag för lilla Gödestad. Oskar dog den 14 januari 1938 i Varberg där dom hyrt sig en liten lägenhet. Först hade dom hyrt hos Boggas Carl, trädgårdsmästaren, bekanta genom studiecirkeln, men han trivdes inte där. Han satte bara sina grejor där, sen var han mycket hos Agnes. Han trivdes bra med att gå där i kullarna vid Sämbojön, den sista tiden. Det var inte länge han bodde i en lägenhet i Varberg. Han dog den 14 januari 1938. Begravningen var i Varbergs kyrka. Han var konfirmerad av en präst som hette David Ekström. Agnes läste också för honom. Dom tyckte mycke om honom. Även han dog ung. Oskars gravsättning var på Gödestads kyrkogård. Det var en präst från svenska missionen som jordfäste honom. Birger Svensson var med i kyrkan. Albert tacka vid graven. Det var en prästson som hette Hallström.

Jag kan tala om att Oskar bodde hos en tant i Göteborg i alla år som hette Fru Edlund. Hon hade en fosterson som lärde till präst, Han hette Harald Edlund. Tyvärr dog han när han varit präst i ett par år och hon sörjde honom så gräsligt. Så ville hon att Oskar skulle göra något i stället. Så det var hon som påverka honom. Fru Edlund med son brukade vara här och hälsa på om somrarna. Det blev jag som fick passa upp dem. Denna tant Edlund var så väldigt religiös, Oskar blev väl påverkad av henne. Han besökte så många kyrkor där var i Göteborg. Agnes och Anna som var där och hade platser, blev ju lärda till att gå med honom?? Även jag var ju där ett år. Vi kom aldrig att gå och dansa som ungdomar gör nu. Men nog kunde vi behövt lite roligt ibland, det var ju mest till att slita ont.

Nu skall jag avsluta denna berättelse om Oskar. Han fick vara med och skriva att jag och Albert skulle fortsätta på vårt gamla föräldrahem när Gustav och Hilda sluta. Och det tyckte han var roligt att släkten fick fortsätta att bruka gården. Vi fick det någorlunda billigt, men här var ju så dåliga hus och så mycke att kosta på, så vi har ju fått göra om det mesta. Och jag tror inte att någon har missunnat oss detta, för det har ju varit slitsamt många gånger. Oskar han med att på sin korta livstid att uppleva mycket. Men det var ju på grund av att här inte fanns någon bestämd ägare. Så var det inte lätt att sätta igång med någon byggnation. Så fort vi fick köpa det så börja vi att reparera. Oskar skaffa sig en gammal bil som han kuskade omkring med. Men han blev ju fort sämre och då fick han sälja bilen, för Ruth hade ju inte något körkort.

Så fick Ruth ansvaret att ta hand om bägge dessa små pojkar. Dom var ju inte mer än 3 år när Oskar gick bort, men hon klarade det med glans. Dels gifte hon om sig med en bra man, dels börja hon som författare att skriva i tidningar.

Hon var enastående och var ett gott stöd för Oskar när han levde och? sedan fostra hon sina pojkar på rätt sätt. Hon fick väl en liten pension till pojkarna tills dom tog realen, men sedan fick hon klara allt själv. Pojkarna? har i sin tur utbildat sig till något så fint som läkare, båda är överläkare. Självutgivande och duktiga och dom är säkert till nytta för många. Det är inte så mycke man träffar dom, för de är alltid så upptagna. Snälla och goda människor vet jag att dom är.

Även Ruth dog i cancer, men levde i 50 år efter Oskar, men hon ligger begravnen i Nossebro. Frid över hennes minne. Jag har många brev och dikter inte minst efter Ruth, hon skrev så fint tycker jag.

Nu skall jag skriva om min kära syster Agnes.

Agnes var som vi andra född här på Grönkullen, den 7 nov 1900 och dog den 27 januari 1977 av hjärtinfarkt. Det var så lätt att komma ihåg hennes årtal Vartenda år när hon fyllde år så skulle hon bjuda sina syskon och vänner till sig. Hon var mycket gästvänlig och stod och baka alla kakor samt tårtor själv. Alltid var hon rolig och glad, en riktig sällskapsmänniska. Eftersom vi var så många syskon så kunde alltid 1-2 vara borta och ha platser. Agnes hade en vän och läskamrat i Göteborg och hon skaffa Agnes en plats. Det var en rar flicka och dom höll ihop hela livet. Hon var fosterflicka (Emma) i Kåragården och hon lever ännu trots sina 90 år, hon var en skönhet. Men som jag skrivit om förut så var Agnes och Tekla till Börs och hjälpte August och Carl ett par år. Men hur det var så ville hon ut i världen och se sig om. Hon hade ju inga högre skolor och därför blev det ju plats i familj. Hon fick en plats hos en hushållslärlarinna som hette fru Uhr. Där fick hon lära mycket som hon hade nytta av i livet. Agnes hade bra handlag med att laga mat och där stannade hon ett par år. Hon var ung och stark och fruarna tyckte om henne. Det var ju mycke till att diska, tvätta och elda i en massa kakelugnar, det var ju inga bekvämligheter i städerna heller, men det var ju storslaget med kranar att vrida på, det hade vi inte på landet. Också det elektriska ljuset var ju bra, här hemma höll vi ju på med våra fotogenlampor och lyktor i ladugården. Först 1938-39 fick vi elektriskt ljus här omkring. Emellertid så bytte hon platser ett par gånger. Hon gick i Göteborg i 5 år, trots små löner hade hon sparat ett par 3 tusen kr. Men alla hade fått lära sig att spara och det hade även hon fått göra i alla år. Så flyttade hon hem och var hemma ett års tid. Så gick hon med i ungdomsföreningen SLU. Där träffa hon den man (Gustav) hon gifte sig med. Han hade varit i Amerika i 6-7 år och hade väl tjänat såpass så han kunde köpa sitt hem, som annars hade gått i från dem. Han var sparsam och duktig. Och dom byggde både ladugård och manhus. Han anlade en stor trädgård med massor av fruktträd. Agnes hade massor med blommor och bärbuskar. Dessutom hade Gustav flera hobbies för sig. Han var fiskare i Sämbosjön?? Iglasjön samt jägare av stora mått, ibland sköt han älg, tjäder och rapphöns som det var gott om. Han hade en stor skog som han var noga med att sköta. Där tog han timmer till att bygga sina hus. De hade också hönseri i flera år.?? Dom var eniga bägge 2 med att spara och förbättra hemmet. Detta kunde dom lämna över till Lennart och Majlis (dottern) som sedan håller på att förbättra stället på alla vis. Majlis och Lennart är lika duktiga till att arbeta med jordbruk. Även Lennart är fin till att jaga, så han passar ju där.

Jag vill prata lite mer om Agnes uppväxttid.

Hon och jag lekte ihop, men det skilde 5 år på oss, så hon fick ju börja arbeta före mig. Hon konfirmerades av samma präst som Oskar, han hette David Ekström. Han var en sådan präst som ungdomarna tyckte om. Hon och Tekla flytta ju till Börs och hjälpte August och Carl. Sedan hade hon fått nog av att slita med jordbruk och önskade sig att komma hemifrån. Hon gick i Göteborg i 5 år av sin bästa ungdomstid. Hon gick i skola för fröken Korle'n, samma som vi andra yngre syskon. Hon lärde mycket gott av henne, sedan blev det livets skola i fortsättningen och den var inte så lätt alltid. Hon hade ett litet bröllop i all enkelhet, men jag var inte med. Jag hade tagit en plats i Göteborg och fick inte fritt så noga och kinkiga var fruarna på den tiden. Signe klädde Agnes till brud så ung hon var. Den 7 mars föddes det första barnet, Märta, Ingeborg 1927. Hon blev en duktig flicka och lärde sig till damfrisörska. Arbetade i många år i Göteborg och klarade det bra, trots att det yrket kräver goda ben. Sedan föddes Majlis, Dagmar 1930 den 15 maj. Duktig till allt inom jordbruket, trädgårdsarbete i synnerhet.?? Brodera och väva samt fin på att laga mat och baka o.s.v. Hon har varit med i sångkören i många år, först i Valinge sedan i Gödestad.

Sedan föddes Harald 1939, men han fick en svår förkylning. Penicillinet var inte uppfunnet då annars hade dom nog kunnat räddat honom till livet på honom, men han skulle väl ej få leva tråkigt nog. När det gått ett år föddes Barbro, Inger, Sylvia den 5 december 1940 på Varbergs BB. Sedan föddes åter en liten flicka, Birgitta, Kristina på Varbergs BB. Märta och Majlis är födda hemma. Barbro har arbetat först med bageri tillsammans med sin make Kurt som är från Stackenäs i Kungsäter.?? Sedan började Barbro vid posten och har varit där i många år och varit mycke duktig. Kurt har arbetat som murare och snickare. Dessutom är han skicklig jägare samt hembygdsforskare. De har byggt ett vackert hus i Kungsäter. Kristina utbildade sig först i hemhjälpssyrket??, sedan fortsatte hon till förskollärare och har arbetat i Varberg i många år. Vad som var utmärkande hos Agnes, var hennes flit evad hon tog sig för. Hon hade anlag för att måla på porslin och detta höll hon på med så länge hon levde. Hon måla en del och gav bort, och hon gjorde mycket till sina barn som minne. Även Märta har anlag för målning. Så länge jag kan minnas var Agnes fin på att plocka bär. Det gick undan för henne och där var gott om bär, även körsbär fanns det gott om de första åren hon var där. Hon koka in blåbärskompott i massor, Gustav och barnen tyckte om det och fick äta så mycke dom önska. Hon hade alltid gott vin att bjuda på som hon gjort själv. Så Agnes var en händig kvinna. Ofta stod hon på torget och sålde körsbär och det gick bra.

Barnen hade långt till skolan, stället ligger ju nära Rolfstorp, det är ju det sista stället i Säm. Agnes fick många gånger skjutsad om då det var dåligt väder, när dom var små. Sedan tog hon alltid någon flicka på cykeln när hon körde till kyrkan, hon ville ju gärna lära dem det hon själv hade fått lära i skolan, hem och konfirmation. Gustav och Agnes hade ju inte samma uppfattning i sådana frågor, men på slutet av sin levnad så tror jag att han hade ett gott stöd av henne. Han sa en gång att Agnes var lika bra som en präst och det vill inte säga lite. Gustav fick också den svåra sjukdomen, som så många förr. Gustav Gustavsson dog på Varbergs lasarett den 1 juli 1969 i den svåra cancersjukdomen. Agnes var hos honom intill slutet. Gustav var född den 21 april 1895.

Agnes var en tålig och snäll människa och hon skötte Gustavs far i hemmet så länge det gick. Majlis var liten då och krävde sin passning. Gustavs halvsyster var hos Agnes den första tiden och hon gjorde många sorters arbete så ung hon var. Så fort hon konfirmerats så flytta hon hemifrån. (Det (Agnes) var en högtidlig begravning i Valinge kyrka med minnesstund i församlingshemmet. Hon jordfästes av en präst som hette Åsberg. Agnes och Anna hade ju förmånen att bo rätt så nära varandra. Vi ringde ofta till varandra och vi hade många gemensamma vänner som vi umgicks med och vi hade mycket roligt tillsammans. Agnes och jag hjälpte varandra så gott vi kunde, jag hjälpte henne när barnen var små och hon hjälpte mig ofta på äldre dar när det skulle komma främmande o.s.v. Ofta hade hon bär och äpple med sig. Hon var en hjälpsam människa och hennes ljusa minne lever, jag saknar henne oerhört.

Nu skall jag skriva om min kära syster Anna, född nyårsdagen 1903. Vi var ju nästan lika gamla och vi gick i skolan ihop. Vi hade alltid mycket gemenskap med varandra. Jag minns att vi som barn hade börjat skriva brev till varandra. hon var nere till Börs och vi skicka brev med tråskoposten och sedan blev det bättre brev så småningom när vi blev större och kom på skilda håll i världen. Anna var duktig i skolan och hade bra minne. Hon kunde stava rätt och hade ett bra räknehuvud. Detta har väl gått i arv till barnen, de är ju duktiga allihop. Hon gick i skola för fröken Korle'n, hon som vi andra. Men så blev hon sjuk och då fick vi byta lärare rätt ofta. En gång hade vi en lärarinna som gärna ville slåss, en gång fick Anna en örfil helt oförtjänt. Hon sa att hon stavat som det stod i boken och hon hade ändå fått fel. Men det fick ju inte förekomma att man rätta på läraren och hon gav henne en rungande örfil. Så var det på den tiden, här var många stygga lärare. Anna var duktig och reda sig bra var hon kom. Även hon tog plats i Göteborg. Det var väl Oskar som locka dem, han var ju där nästan först. Nej Agnes var nog där först när jag tänker efter. Anna hade först en plats, men hennes matmor dog i cancer. Så ville hon inte stanna så länge till. Sedan övertog hon Agnes plats. Agnes hade en rätt så lätt plats hos ett par äldre människor och deras dotter. Dom hette Persson och var födda i Vinberg Farås. Anna var mycke omtyckt där det vet jag.

Hon var ju så pålitlig, stark och hade många goda egenskaper. Hon var väl där en 3-4 år. Hon flytta sedan hem igen.
SID 199

Oskar hade lärt ut då, å var i Karlstad å hade plats där. Så var där ett café till salu å han hitta på att Anna och Signe skulle ta sig an detta café. Det gick rätt bra, men i längden ville dom inte hålla på så dom sålde det. Dom tyckte inte om att arbeta på söndagarna. Signe gick där och lärde sig att sy lite och hon fortsatte med det. Det var hennes stora intresse. Anna gick en kurs på Vändelsbergs folkhögskola och det hade hon nog nytta av. Anna flytta sen hem och gick med i ungdoms-föreningen. Där liksom Agnes träffade hon en gosse, han var från Knektagården i Valinge. De blev intresserade av varandra. Han hade varit förlovad med en flicka från Klastorp. Hon hette Ruth, men hon dog tråkigt nog. Så hitta han Anna istället och det blev ett lyckligt äktenskap. Jag minns att dom talade om när dom reste och hälsade på vår gamla mamma på sjukhuset, att hon yttrade fastän hon var sjuk "Tänk sån tur du har Gustav som får min Anna. Å det får man hålla med om, för dom har levat lyckliga i många år. Men Anna blev sjuk å hon gick ifrån oss alla till stor sorg. Hon hade i många år haft dåligt bröst. Det var så länge sen som när barnen var små och dom fick scharlakansfeber, Då gick det inte an att ha dem hemma utan man skulle bums ha dem isolerade på epidemien. Anna fick gå uppe i kylan och sköta sina barn själv. Tvillingarna var små då och krävde mycke omsorg. Jag tror att det var sviter efter en svår förkylning som hon sedan fick en svår katarr som aldrig ville släppa. Men hon fick väl genomgå många trapatser sedan. 6 barn föddes Stig, Hugo & Rune, Gunvor, Kerstin och Kjell. Stig var så väldigt intresserad för lantbruk och hemmet på Kullagården. Men så var han på tröska hos en granne och han var svettig och avkyldes, förstod inte att han skulle ta på sig en jacka, å fick feber ont i ryggen och var sjuk, första gången. Sjukdommen kom igen och då fick han avstå från bonna jobbet. Han var duktig och lärde till lantmästare. Han är bosatt i Växjö sen många år. Jag är särskilt fäst vid Stig, jag var hos Anna när han föddes 1936. Folke var född året innan 1935. Jag bodde till Grubbas då. Så föddes 2 små grabbar till, Hugo & Rune. Dom är gamla och duktiga karlar nu. Hugo gifte sig med en bra flicka från Hunnestad, hon heter Ingrid, dom äger numera Kullagården. Rune har skaffat sig ett ställe själv, Stackenäs i Kungsäter och han har redan byggt sig nya hus, samt gjort många andra stora förbättringar. Han är den pojken som jag fäst mig vid mest. Han var hos mig när jag blivit änka ett gott stöd i ett par år och var enastående duktig och välment. Rune gifte sig med en flicka från Karl Gustav, Gunnel, som är både duktig och rar. Rune och Hugo hade Kullagården gemensamt i flera år och det gick bra för dem. Stig är gift med en duktig flicka från Småland, hon heter Gunhild. Dom träffades när dom gick tillsammans på skola. Gunvor blev jordbruket trogen och är bosatt i Väröbacka. Hennes make heter Sven Henningsson. De har ett stort svineri, som dom sköter tillsammans med en fosterpojke, Magnus, dom är både stark och duktig. Så är det Kerstin, hon tog realen och satt på kontor, men så gifte hon sig med Sture Ejnarsson och sedan lärde hon till hemhjälp. Hon är bosatt i Mölndal och har hus och trädgård att sköta. Dom har 3 duktiga barn, som har utbildat sig. En till civilingenjör. Jag tror att dom har studenten alla tre. Så är det den siste gossen Kjell. Han har lärt till snickare. han och våran Bertil här, har jobbat på Skanska i många år. Dom pendlar ända till Göteborg var da. Bertil börja lära till snickare när Varbergs sjukhus byggdes. Alla är arbetsamma och sköter sig bra och det är väl roligt. Hugo har 3 pojkar och en flicka. Rune har också pojkar och 1 flicka. Stig har 2 flickor. Dom har utbildningar båda, den yngsta flickan är konstnärinna, hon har bl.a. fått pris i någon tävling, så hon är nog duktig. Kjell har gift sig med en polska. Han var nere i Polen ett tag och jobba, så lärde dom känna varann. Dom har 3 barn 2 flickor och 1 pojke. Alla har växt till och blivit stora och bra. Kjells fru heter Vanda och är en rar och duktig kvinna. Hon kände sig väldigt bortkommen den första tiden i Sverige. Men när hon kom till dessa snälla människor som tog sig an henne så har det ordnat sig. Det kan tilläggas att Anna och Gustav alltid firade julafton där hos dem. När Anna var ung brukade hon alltid göra mycke för julen, bl.a. annat gjord

hon alltid ett stort julbord för sina barn med tomten och alla små djur och mossor o.s.v. allt för att dom skulle ha glada minnen att leva på. Det kan tilläggas att sonhustrurna har begåvats med sångröst, något som vi i vår släkt saknar.

Annas begravning blev minnesrik.

Mycke folk följde henne på den sista färden. Dom fick ej plats i Valinge församlingshem, därför fick vi vara i Skällinge församlingshem. Komminister Hjalmarsson skötte om jordfästningen. Han höll ett minnesrikt tal. Han påminde om att Anna hade sällskap med honom till Israel. Ann och jag hade gått på en studiecirkel tillsammans. Så var det många som reste dit, men jag orkade inte följa med. Jag hade redan då börjat bli dålig i ben och rygg. Men Agnes fick följa med i mitt ställe och det blev ju ett minne för livet för henne.

Signe och jag var närvarande på Annas begravning. Vi satt i rullstol båda.

Signe hade opererat sig i höften just då. Det var en sorglig begravning. Många sörjande, intet öga var torrt. Men så hade hon ju många barn och barnbarn alla var ju fästade vid gamla farmor och mormor.

Anna och jag låg på lasarettet på en gång. Jag hade fått en propp, men som väl var så slapp jag att bli förlamad. Jag kunde inte hålla en kaffekopp ens. Anna firade sin födelsedag om nyår och jag fick vara med på hennes sista födelsedag. Jag glömmar inte den avskedsskyss hon gav mig. Men hon fick leva

ända till april månad. Hon var även opererad för cancer och var någorlunda bra från den sjukdomen. Det var den svåra hostan och astman som tog död på henne.

Hon vårdades här på lasarettet', men sedan skicka dom henne till Tvååkers sjukhem. Där slutade hon sina dagar den 18-4-1990. Hon hade mycke besök hela tiden och hon var klar i huvudet. Gustav besökte henne var dag. Gustav har fyllt 90 år, han bor kvar i sin lägenhet ensam. Han går ner till Ingrid och äter middag var dag och hon sköter även hans tvätt. Han orkar till kyrkan var söndag ännu.

Så har då gamla Anna slutat sitt tämligen långa och rika liv. Stig skrev några vackra ord om sin mamma som han var mycke fästad vid. Stig kunde inte glömma hur snäll Signe var när han låg på Salgrenska för en svår operation. Hon hälsa på honom varenda dag, för mamma, Anna, kunde ju inte vara där jämt. Det var på Vesterborns tid och han gjorde honom bra.

När Anna var död så reste Gustav och jag ner till Tvååker samt Gunhild och Stig voro också närvarande. Vi hade en liten andaktsstund där och läste bl a. denna dikt:

Skall det bli några pärlor i kronan för mig när jag avlagt min jordiska skrud.
Skall jag möta med fröjd på den himmelska strand några själar jag vunnit för Gud.

Ditt ljusa minne lever .

Syster Bertha.

Nu skall jag skriva om min yngsta kära syster Signe, Margareta. Född den 30 april 1910.

Hon var den syster som jag hade mest gemenskap med. Dels lekte vi mest ihop dels hade vi mest med gemensamma minnen, från ungdomsåren och barnaåren.

Resten av mina syskon var ju födda på 1800- talet. Men eftersom jag var född 5 år före Signe, så kommer jag väl ihåg dem alla. Jag tyckte det var synd att alla skulle falla i glömskan. Därför har jag försökt så gott jag kan att minnas något från var och en av dem efter fattig förmåga.

Nu är det den sista systemen som lämnat detta jordiska. Jag kan ej fatta det ännu, men Signes flicka sade till mig när hon förstod hur mycket jag sörjde Signe. Du skall skriva något om alla dina syskon till minne, så kommer du lättare över sorgen och det har jag försökt och det tycks ha hjälpt mig mycket. När vår älskade drottning Astrid i Belgien var död, så skrevs det många minnesord om henne. Jag minns att Jerring, som då var nere på hennes begravning, han var ju reporter från Sverige då. Då var det någon som undrade om det finns några vackrare ord i Svenskan. Och det mena han på att det fanns. Skriv då så mycke vackert ni kan om henne. Det vill jag tillämpa till Signes bortgång. Jag sitter här ensam på terrassen och sörjer. Flaggan har gått på halv stång här hemma i barndomshemmet. Nyss var du nere hos mig och jag förstod väl att du inte var riktigt bra, men att det var så allvarligt visste jag inte då. Du sa bara att du mistat matlusten. Jag sa att du skulle skaffa något för matlusten. Sen blev det inte så mycket tal om det, och jag slog väl bort det.

Men själv visste hon om det, men ville ej bedröva mig i onödan. Hon led nämligen av leukemi, en cancersjukdom som ej går att bota och det märktes inte så mycke på henne. Hon vistades på ett vilohem ett tag och vi reste upp och hälsade på henne. Vi märkte inte så mycke på henne, men efteråt kom en kraftig försämring. Vi reste upp några av de närmaste, och tog avsked av henne. Men hon sörjde ej för döden, hon var förberedd, för att möta dem. Hon sade bara att det är det naturligaste som vi alla skall genomgå och vi tror att hon är bärgad för evigheten.

Begravningen som blev mycket gripande ägde rum den 29 augusti. En härlig hösteftermiddag, mycket blommor och minnestal bl.a. talade Margareta, hennes dotter samt Bertil från mig. och nämnde i varma ord hennes livsgärning. Hela släkten var representerad. Släkten från Dalarna vore också med. Begravningen var i hennes hemförsamling Stocksele?? i Alingsås

Nu skall jag skriva något om hennes barndoms och ungdomsår här hemma på gården Selma hade flyttat hemifrån. Vi kände båda ansvaret, Signe och jag. Signe skulle konfirmeras, hon hade gått och läst hos Ulrice. Den stränge väckelsepredikanten som trodde han fått till uppgift att omvända alla. han var nyss kommen till Gödestad då.

Alla rätttroga sprang efter honom och här gick fullt av folk härförbi, från andra församlingar mest, Valingeborna

Signe var väldigt påläst och kunde all hans svåra grund, men hon fick knappast några frågor. Nej, han höll på att fråga dem som hade svårt för att lära. Han visste att hon kunde, men han var rädd att hon skulle tycka sig något vara om han framhållit henne mer än de andra. Jag minns hur besvikna hon och jag var för att hon inte fick några frågor, men det var hans sätt. Han gjorde likadant med sina egna barn fast dom var väldigt duktiga.

Jag fick i uppdrag att handla till hennes konfirmation, så ung jag var. Det blev ju ej så fina kläder, men väldigt praktiska. Kappan t.ex. var av tjockt tyg, eskimåtyg, som hon skulle ha på vintern med, men alldeles för varm på sommaren.

Selma sydde till henne fast hon flyttat ner till Vinberg. Vi brukade resa dit ner och vara där ett par dagar. Selma var ju glad när vi kom ner till henne för hon längta så på konfirmationen. (Alla hade svarta klänningar.)

Så Signe var där nere hos henne på sommarn när hon var konfirmerad, men hon talade om att hon längtade där, eftersom mamma var hemma ett års tid fastän hon var sjuk. Så fick vi hjälpas åt att sköta henne. Signe låg tillsammans med mamma, för att inget skulle hända ifall Signe sov ifrån henne, hon hade nämligen för sig att hon ville iväg. Så Signe satte en fästenål i sina kläder ihop med mammas kläder. På så sätt kände hon om mamma skulle sticka ifrån henne. Det var ju rätt smart gjort. Ja Signe var duktig efter sin ålder, hon kunde sy redan när hon gick i skolan och det blev hennes stora intresse sedan. Hon lärde sig det mesta själv. Jag gick och lärde ett par 3 månader, men jag hade inte det rätta handlaget som hon, men jag lärde henne något i alla fall. Hon kunde sy fina fästkläder, när hon sedan börja med det på allvar. hon höll ju på med sin sömnad från 1940, då hade hon gift sig.

Sedan börja hon med en affär 1960 i kombination med syateljé'. Det gick bra för hon var inte rädd för att ändra kläder om dom inte passa genast. I ungdomsåren hade hon tänkt att lärt sig till lärarinna. hon gick på Vendelsbergs folkhögskola ett par år, men kom inte in på grund av dåliga förkunskaper och hon var inte sångbegåvad, det gjorde väl sitt till. Rektorn på skolan tyckte att hon passat till småskollärare, men till det hade hon ej lust, så slog detta ur hågen. Något år var hon i Stockholm skyltning??, men slog det ur hågen Vår skollärare, Gustavsson som hon gick för i alla år, ville att hon skulle lära till något för han hade aldrig haft så duktig elev, men hon reda sig bra i alla fall. Hennes stora intresse hade hon till bollekar i skolan. Det var ju en bra gymnasastik och hon utvecklades till en stark och hurtig flicka. Hon lärde sig även att dansa, jag minns hur hon dansa hambo. Det lärde hon av sin make som var fin på att dansa.

Så vill jag skriva lite om när Signe gifte sig, det var 1940. Hennes make hette Karl Hagman och var en bondson från Dalarna. Dom träffades på Vendelsberg. Här var dåliga tider och dom gick i sällskap länge. han låg ofta inkallad, än här och än där. Jag minns att han och en kamrat byggde ett hus?? tillsammans, det var svårt att få arbete. Karl var nämligen snickare då. Huset sålde de och sedan startade han en cykelaffär. han var händig och kunde allting och han hade ett enastående minne. Det gick rätt bra för dem och dom

var lyckliga, men så kunde dom också spara och göra rätt för sig. Först bodde dom på Gubberogatan i många år, sedan fick dom en bra lägenhet på Viktorrydbergsgatan, då var Karl vaktmästare där samtidigt som hon sköter affären.

Efter 5 år föddes Margareta. Glädjen var stor hos mor och far. Jag kan ännu minnas hur pappa Karl gick och bar på sin lilla flicka. Sedan kom det en liten gosse som hette Lars-Gunnar.

Han blev allas gunstling och dessa 2 syskon har ju haft mycke roligt av varandra. Lars-Gunnar hade så lätt för att lära och han fick hoppa över klasser. Båda har det bra, Först lärde Margareta till ingenjör och hade plats ett tag, jag tror det var på Chalmers. När hon sedan gifte sig fick hon skola om sig till arbete inom sjukvården, för att få plats i Alingsås.

Hon fick dålig rygg så nu har fått skola om sig igen till ett lättare jobb, hon är nu arbetsterapeut.

Lars-Gunnar har sitt arbete inom data. Han är född 25 juli 1951, det är vi byggde det första huset. Han är gift med en bra flicka som heter Mari-Louis född den 31 juli 1954, Millan från Getastan. Dom har 3 barn, Charlotte Terehise och Jesper.

Margareta, Evelyn Hagman, född den 22 okt 1944 är gift med Per-Hugo Kullingsjö. De har 3 barn. Anders och Erik samt Håkan. De två äldsta är födda nyårsdagen och är tvillingar.

Det var ett år när vi var hemma både Anna, Signe och jag. Anna och jag gick i giftastankar och vi ville gärna göra någonting till våra blivande hem. Signe och Anna hade ju gått på Vendels-bergs folkhögskola. Så tyckte dom det var roligt att prova vad dom lärt. Anna och Signe var bäst till att sätta upp konstiga vävar. Att väva kunde ju vem som helst göra, men att knyta upp, solva och räkna ut mönster var dom fina på. Vi vävde fina mönstermattor, filter i rosengrön. Varsin duk i kransmönster som var väldigt fina. Min duk brände upp när olyckan hände, ja det var många kära minnen. Jag hade en del hardangerarbeten, men som bättre är allt sådant bortlagt. Emellertid så hjälpte Signe mig med allt, att få sytt lakan o.s.v. Hon hjälpte även Anna med mycke. Hon sydde brudklänningar till mig och Anna och mycket annat. Jag hade ju alltid fått gå med utearbete, mjölkning och hushållsarbeten. Det var ju inte utan att de andra syskonen var avundsjuka, dom ville ju gärna haft oss till hjälp, men vi hade bestämt oss för att vara hemma ett tag.

Först gifte jag mig. Vi hade ett litet bröllop i all enkelhet, bara syskonen. Signe var som alltid hjälpsam. Anna och Signe var sedan hemma en sommar för Hilda var inte ditflyttad.

Sedan flyttade Signe till Göteborg och sydde av alla krafter och hade syflickor till hjälp. Gröninga Ruth var hos henne ett tag samt en flicka från Bohuslän som var hos henne länge, en snäll och rar flicka.

Alltid hade Signe tid med släkten som reste upp och stanna någon dag och fick sytt någon sak. Hon sydde även kappor. Sen var det ofta att folk reste upp och sökte läkare och då fick dom komma till Signe och bo där under tiden.

Jag kan aldrig glömma hur snälla Signe och Kalle var när Albert var sjuk. Vi var där då och hela släkten reste ju för att hälsa på honom. Han låg ju på Salgrenska samt sedan på Kalanderska, när han opererades. Oskars pojkar var där också. Folke var där mycket när han gick och lärde till ingenjör. Även Gerhard hälsade på där, men inte så mycke. Lilijan och Märta i Torpet också, ja det var alltid bra att ha Signe, för hon var alltid gästvänlig.

Var sommar brukade dom vara hos oss på Grönkullen och Lars-Gunnar var mycket här på ferierna. Margareta brukade trivas till Nermans. Frida och flickorna var ju så snälla emot henne och dom har alltid hållit ihop. Signe fick ju också gå igenom den svåra sorgen att mista sin make i cancer. När sedan hon blivit änka så slutade hon med affären och flyttade till Alingsås samt bodde hos Margareta och hennes man i ett 20-tal år.

När hon bodde i Alingsås så ägnade hon sig inte så mycke åt sömnad. Hon sydde ju mest till sig själv, Margareta och hennes barn. Men så var det en annan hybby hon ägnade sig åt, hon började att måla tavlor. Alla i vår släkt har anlag för teckning, men Signe hade fått en fin start till att teckna och måla redan när hon gick i Gödestads skola. Det var många fina målningar hon lämnade efter sig till barn och barnbarnen. Hon målade mest med oljefärg, men även akvarell försökte hon sig på. När jag skulle måla tavlorna till Gödestads kyrka så kom hon ner och hjälpte mig så att jag fick sitta vid det för bara mellanstunder blir inte så mycke av. Ja i mycket har Signe och jag haft

gemensamma intressen. Så därför blev saknaden stor när hon inte längre finns. Tack vill jag rikta till henne för alla år av kärlek, Syster Bertha. Ett minne som jag glömt att skriva om var när den svåra branden hade rasat här. Under en månad skulle vi ha skrivit upp allt som bränt upp. Det var ingen lätt sak att komma ihåg allt som finns i ett hem, när allt var borta. Signe kom hit och hjälpte mig och tillsammans med Folke som bokförde allt och satte priser så gott dom kunde, allt blev godtaget och vi fick en bra försäkring för bohaget. Men huset var ju dåligt försäkrat. Tack vare att pojkarna mycket själv så blev det ett nytt hus igen. När Albert gick bort så hjälpte hon mig mycket med kläder till begravningen och han med allt, kom ner och deltog i allt. Alla var ju snälla emot mig. Det var många släktingar och vänner som ställde upp och hjälpte mig. Jag glömmar aldrig hur snäll Paders Agnes och Signe Lundahl kom till mig så länge han levde och hade alltid med sig kakor, för här var ju så mycke besök. Syster Loise var hos mig länge och vi var goda vänner så länge hon levde.

Julfirandet

Att fira Jul ordentligt hade vi alltid brukat. Vi hjälptes åt så gott vi kunde för att få lite julstämning. Oskar var ju alltid ledig om Jul, å han hjälpte väl till något. när vi var små skulle vi alltid bada julafton. jag minns hur det sattes fram en stor balja i köket och fick bada i samma vatten å fick ren underkläder. Man fick inte slösa med varmvatten som nu.

Så väntades det god soppa med klimpar i, jag minns hur roligt vi barn tyckte om att hjälpa mamma med att lägga i klimpar. Det var så spännande att se hur dom växte, blev stora och tjocka när dom flöt upp. Så brukades det att dela ut jultid-ningar. Det var Sagoprinsessan, Jultomten, Snövit, Julbocken samt inte att förglömma, Bland tomtar och troll. Några julklappar hade vi inte börjat med, men julevangeliet brukade mamma läsa för oss.

Sedan, när vi blev lite äldre så hade mamma sparat på 2 kr. Det var väl någon av de sista jularna tillsammans, alla barnen fick var sin 2 kr. Jag minns hur hon hade dem på en tallrik. Det var ju mycket på den tiden. Sedan när vi blev ännu äldre försökte vi alltid ordna med lite hemgjorda julklappar, såsom vantar och sockar. Signe var alltid energisk med att hitta på julklappar själv. Oskar skrev fina julklappsrim på varenda sak. Det blev ju mer som gåtor på samma gång, så skulle man gissa sig till vad det kunde vara. Det höll vi på med länge. Var jul försökte mamma, Tekla och Selma att få vävt nya trasmattor och vi barn kunde ju alltid klippa trasor och på så vis gick det undan. Mamma hade lärt av någon fru i stan att göra fina pappersblommor till att sätta i furet. Pappersgirlanger i taket skulle ju alla ha samt julgran minns jag att vi alltid hade. Kulorna var av en tön grej som fort gick sönder och då blev det ju sorg för barnen. Ibland kunde julgranen välta omkull under lekens gång och den kunde ju bli rätt våldsam ibland. Vi var ju många till att stöka till det för mamma. Så när juldagsmorgonen var inne skulle ju så många som möjligt gå till julottan. Någon fick vara hemma, passa djuren och elda så att det inte blev för kallt. Jag minns en jul, här var så bitande kallt, det var sedan Signe hade flyttat till Göteborg, men hon skulle tvunget till julottan. jag glömmar aldrig hur det bet om öronen, vi gick Signe och jag, det knakade i våra hemska frusna vägar. De var så spåriga så man kunde köra på dem på vintertid med cykel.

Ett minne har jag av hur Oskar gjorde karbidlampor till alla i släkten, det var under krigstiden och dom lyste bra, men ibland exploderade dom. han satte en liten brännare på en flaskhals. Så tog han botten ur flaskan och sänkte den i en vattenhink. Sedan blev det ju bättre lampor att köpa, men nöden är ju uppfinnarens moder. En jul minns jag att mul-och klövsjukan härjade här i byn. Oskar köpte en julgran och tog med sig hem och så fick var och en bli hemma på sitt.

Vi slapp ifrån smittan som väl var, men i Långås hade dom det besvärligt. Alla djuren fick ju slaktas ner och så fick vi vara isolerade länge. Ett annat minne jag har från barndomen var när Oskar fick fingrarna i hackelseverket. han ropade av alla krafter att dom skulle dra tillbaka. Det var så hemskt så jag svimmade. Mamma förband det så gott hon kunde och han fick behålla sina fingrar fäst det blev alltid fula ärr efter. Man skulle ju inte söka någon doktor i onödan. Ko?? hade en metod när någon skada sig, så skrapa hon kaksocker och lade i såret samt lasarin, det var det enda husapotek som fanns.

Jag minns ej om jag skrivit om hur Carl och Oscar anlade trädgård här på gården. En sommar när Carl var flyttad hem från Överstegård. Dom planterade fruktträd och granhäck samt gjorde en riktig labyrinth med gångar och kanter som skulle klippas. Mamma och vi barn tyckte det var spännande och mamma skulle ju ha massor med blommor, grönsaker. Fruktträden, ja allt är ju borta nu och ett minne blott.

Nu skall jag skriva något om mig själv och Albert.

Jag föddes här liksom alla de andra den 28 april 1905 alltså har jag kommit till 87 år (när detta skrivs). jag var visst mer död än levande när jag föddes, men barnmorskan slog liv i mig och hon piskade mig så att jag lever ännu. Kan hända har jag varit till någon nytta. Jag fick börja tidigt med allt arbete här på gården. Det tråkigaste arbetet var stenhämtningen. Man skulle bära småstenar och lägga dem i små rös. Sedan skulle pojarna köra ihop dem och lägga dem till fyllnad på vägarna. Så fick jag lära mig att mjölka kor. Vi hade en snäll ko som vi små dakter hade att lära oss på, hon hette "Lilla Vita". Hon var så tålig och snäll, sparka aldrig och mjölken kom så lätt. Så vi lärde oss alla på henne. Så skulle det alltid falla på vår lott att vattna korna, ibland fick vi även flytta dem, korna var alltid tjurade då. Naturligtvis fick vi ju som andra barn leka mycket. Vi var tokiga till att bada i en ny mangelgrav här i lyckan på Långås. En gång sjönk jag ner i dyn och höll på att drunkna, men dom andra syskonen och Gannes flickor som vi lekte med, dom saknade mig och fick räddat mig. Vi vågade aldrig tala om det för mamma och pappa, för då hade vi nog badat där för sista gången. Emellertid så lärde vi oss att simma med en gång, Agnes, Anna och jag, Signe var för liten. Det var spännande när vi våga släppa botten med fötterna, alla 3 på en gång. Sen när vi badade i havet gick det ju lättare i salt vatten. Ibland på hösten skulle vi vakta korna, dom fick nämligen gå lösa ibland och då låg vi där och läste läxor på samma gång. Vi gick ju i skolan varannan dag. Det var väl inte alltid det blev vaktat så bra och då kom Börs Hjalmar, en bror till Lisa i Spångården, och var så arg för korna ville gå över i deras rotfruktsland. Den stora fjärdingen hörde ju till Börs på den tiden, och fick dom en gång vane så var det hänt. Det var ju skönt när den lyckan kom att höra till oss.

Så kom den tiden att vi slutat med lekstugor och fick lov att tänka på annat. jag glömmar aldrig hur svårt Agnes hade för att lära sig att cykla, det var visserligen herrcyklar vi lärde på, men ändå. Vi fick gå en vid var sida och stötta henne på alla vis, men till sist fick hon balansen i kroppen. jag tycker att det är som barn är födda med den konsten nu för tiden. Folke lärde ej att cykla förrän han var 7 år. Jag hade honom på min cykel länge. Det var ju inte långt till skolan så han och Gannes Kurt gick väl i det längsta. De andra pojarna lärde sig fort att cykla. Gerhard var inte mer än 12 - 13 år när han körde bil till Petters och jag åkte med honom.

Jag har hoppat över ett par blad. jag får väl tala om min ungdom. Nog hade jag väl tyckt om att fortsätta med lite utbildning, men det fick bara bli en dröm. Jag gick på lite kurser på Norens korrespondens. Men det blev ej så mycket av det, här var för mycke annat som skulle göras. Så det blev ej så mycke med det. Dock lärde jag mig i målning, att blanda färger, att man måste ha ordentligt att måla på, riktiga penslar o.s.v. jag drömde om att bli en riktig konstnär inte knäpare. Men ack vad jag bedrog mig. Inte förrän mitten på 30-talet (1935) började jag att lära mig. Jag började med att måla på sammet. Det hade jag sett på Göteborgsutställningen. jag blev så begeistrad av det så jag målade många grejer då. Men sedan på gamla dar har jag fortsatt att gå på lite kurser och jag tror att om jag fått riktig utbildning så hade jag nog gått långt.

När vi varit gifta i 25 år dog min käre make i cancer. Sorgen var stor och svår att övervinna. Han dog Alla Helgons dag, 1 november 1958. Först några ord om det första lilla hemmet. Hur enkelt vi än börgade så var det något visst med den första början. Det var till Grubbas i Valinge. Jag trivdes med folket där och jag umgicks med många både gamla och unga. och så var det så nära till Agnes och Anna så det blev ju många kära träffar. Ingen telefon inget elektriskt ljus. Det var en mosse som hörde till och det skulle tagas upp torv och det fick vi elda med både i spisen och i kakelugnen. Jag minns hur mycke sot det blev och som det rök fram, men man fick ju ha lite

ved upptill annars gick det inte bra. Man var ung då och allting var roligt. Jag har ett kärt minne från den tiden. Lissy var hos mig några dagar och hjälpte mig och jag glömmar aldrig hur duktig hon var fast hon var liten. Hon var väl en 12 år skulle jag tro. Man visste inte då att hon skulle bosätta sig där. Folke var liten då och krävde mycke omsorg i all?? sin tid. Vi hade ofta främmande och han fick gå med på julkalasen, som alla skulle ha. Vi var mycket tillsammans med Magårds barn och Hildur och Albert samt Grubbas Hilda och Algot samt Roströms Gustav och Severin som vi arronderade stället av, alla var så trevliga. Vi gav 1500 kr i arrende om året. Vi hade nästan ingenting att sälja utom en liten skvätt mjölk, lite ägg och ett par suggor det var allt. Vi hade massor med äpplen, men fick inte nåt för dem. När vi flyttade hem så blev det bättre tider det var 1938. Vi fick 40 öre för mjölken, det var bra tyckte vi. När vi varit gifta ett tag gjorde vi en liten resa till Danmark. Det fick väl bli vår bröllopsresa 1934. Jag minns att jag väntade Folke. Vi var bekanta med en familj där som var så enastående trevliga. Petters Hilmas släkt och sedan var vi vänner för livet och umgicks i alla år, så länge dom levde. Dom kom och hälsa på oss var sommar i all enkelhet. Vi reste först och hälsa på mamma och sedan var det ju nära till Danmark. Dom var så rara emot oss och skjutsade oss över hela Köpenhamn och vi fick se så många sevärdheter där fanns, däribland Zoologisk have.

Dom drev en järnaffär och dom var förmögna människor, nu är de döda, men jag glömmar inte dessa goda människor. Han hette Otto och hon hette Olga, barnen hette Else och Grete. Bror Gustav fick göra oss sällskap. Han (Otto) skoja och kalla Gustav för "Kung Gustav" och Albert för "Kung Albert".

Folke föddes i det första hemmet alltså till Grubbas. Han var allas kelgris och gick till vem som helst. Han kunde sjunga när han var 3 år. När han var ung spela han teater i SLU. Ett tag reste han med Ingmar Liljerts orkester?? vida omkring och spela. Han fick tidigt sällskap med en rar flicka, hon heter Ulla och hon reste med på alla resorna

Så lärde han till ingenjör och fick plats med det samma och har troget tjänat Skånska cement, det var 1960. Han gifte sig det året och hade ett litet bröllop. Edgren vigde dem i Falkenberg's gamla kyrka.

Vi var glada att det ordna sig för Folke, men för Göte blev det inget val, han fick inga skolor, utan stanna hemma i alla år och har troget gått i pappas fotspår. Han har alltid haft gott handlag med djur så det har gott bra för honom. Han var alltid tålig mot djur. Fast motgångar har ju inte fattats.

Rune på Kullagården var hos oss i 1 ½ år när Albert hade gått och var enastående duktig och välment på alla vis. Göte var i lumpen då. Bertil gick och läste för prästen då. Sedan han slutat skolan på läroverket fortsatte han och gick på Plönninge lantbruksskola. Sen var han hemma och arbeta på gården ett tag. När Varbergs lasarett byggdes börja han lära till snickare. Han har fått vara frisk och stark, när han var ung var han ofta sjuk.

Gerhard fortsatte på läroverket och fick sedan utbildning till ingenjör. Han led av svår astma när han var ung. han tog plats på Skånska cement och arbeta på det nya hotellet i Polen i 6 ½ år. (Viktoria hotellet i Warszawa). Han blev frisk från astma i Polen.

Jag har för det mesta haft stor glädje av våra pojkar, men Albert fick ju inte uppleva det.

Så får jag tala lite mer om Gerhard.

Jag sa till honom att skaffa sig en svensk flicka, men hade väl fäst sig vid en polsk flicka och det har han inte behövt ångra. Hon är begåvad och bra på alla vis. Nu har dom eget hus i Onsala. De har 2 rara pojkar som vi alla är förtjusta i. Grazyna har gått i många skolor och har fått en bra plats på Skånska cement, även hon.

Bertil har 2 barn tillsammans med sin fru. Hon är född i Frillesås och heter Sonja, henne har jag haft mycke glädje tillsammans med. Hon är alltid snäll och hjälpsam. De fick en liten gosse som dog när han var 1 månad, men så fick dom en liten gosse istället som heter Morgan. Carina heter flickan och hon går och läser nu. Efter studenten skall hon utbilda sig till barnskötare. Hennes intressen är resor och dans och så har hon andra intressen som får komma efter hand. Hon älskar att skriva och måla, men det får hon väl ha som hobby. Det är ju inte så lätt att bli erkänd och det är något som framtiden får utvisa.

Bertil har intresse för hembygden. När Månsa John dog så blev han vald till att fortsätta där han slutade. Både Bertil och Göte har varit intresserade för bridge och han har vunnit många fina priser. Bertil är Hallands mästare.

Bertil och Sonja hade dubbelbröllop i Frillesås kyrka. En syster Till Sonja gifte sig samtidigt. Bröllopet var den 26-2-1972. Eva Bartholdsson spelade och sjung på bröllopet. De hade ett rätt stort bröllop, men det var ju (ändå) så många släktingar på båda sidor som inte kunde bjudas. Dom hyrde först en lägenhet i stan, men trivdes bäst på landet och byggde sig därför ett hus här på Grönkullen. Han och Sonja gjorde mycket själv så det blev färdigt till Bertils 30-årsdag den 7 december 1974..

Nu skall jag berätta lite från Gerhard's bröllop den 8 okt 1978 i Warszawa. Jag anade lite att han hade sällskap där nere för han hade alltid så bråttom ner till nyår. Rätt som det var ställde han till med ett stort bröllop där nere och ville äntligen att jag skulle komma med. Jag ville inte resa ensam kvinna så Folke ställde upp och körde. Både Ulla, Sonja och Bertil hade nyss varit där nere så dom var inte så pigga på att följa med. Då som alltid ställde Signe upp, hon hade inte varit ute och rest på länge så hon tyckte det var jätteroligt att komma ut och det tror jag inte att hon ångra. Vi var väl borta ett par 3 dagar. Bröllopet, var borglig vigsel. Bröllopet var på ett hotell och det var ett redigt bröllop med en massa folk som man aldrig sett förut. Det var uppträdande, spel och dans. Alla var snälla och rara, men man förstod inte språket. Hennes pappa och mamma var med. pappan var klädd i översteuniform och var väldigt stilig. Damerna var klädda i korta klänningar under vigselakten, sen tog dom långa klänningar till kvällen. Detta visste inte vi om, men dom fick väl tycka vad dom ville. Gerhard hade inte mycke talat om förut hur allt skulle vara.

Dagen innan bröllopet var vi ute och såg oss omkring i Warszawa, där var mycket att titta på och Gerhard gick med hela dagen innan bröllopet. Hon hade en mamma som var så fin och rar. Grazyna har en syster som gifte sig något år innan. Hennes man var bekant med Gerhard och eftersom Gerhard hade bil så fick han skjutsa brudparet. Så fick Gerhard Grazyna till bordsdam, på så sätt träffa dom varandra första gången. Hon flyttade till Sverige och lärde sig språket rätt fort. De bosatte sig i Haverdal där Gerhard hade köpt en liten villa, men trivdes inte så bra där. Däremot trivs dom bra på Onsala, dit dom flytta och byggde sig en vacker villa. Vi är hos dem ofta och det är alltid roligt att komma dit och se hur pojkarna växer. Den store pojken heter Robert och den lille heter Daniel, det skiljer 7 år på dem.

Till mina kära barn och barnbarn.

Jag tänker ibland att det är så lite jag kan göra för mina barn. Dock har jag i all skräpighet bett för mina kära, kanske tusen gånger, jag började redan när Ni låg i moderlivet. Jag bad att Ni skulle bli goda och nyttiga människor samt komma till sanningens kunskap.

Gud vill att alla människor skola bli frälsta samt komma till sanningens kunskap. Inte bara mina barn utan även mina barnbarn samt hela vår släkt ingen nämnd, men ingen glömd. Ni tycker ju inte om några moralpredikningar, men jag har som mor ett stort ansvar. Tiden är så kort lek den inte bort. Sker dig något efter tycket, fröjda dig dock ej för mycket, tiden är så kort m lek den inte bort.

Hjärtligt tack för allt vad Ni gjort mig i både glädje och sorg.

Till den himmel som blir allas vilka höra honom till.

Ingen är som inte kalls, ingen han borttappa vill. Till hans hjärta en och var lika öppen tillgift har. Samma röst till alla, bjuder samma frälsning han dem alla.

Svenska psalmboken.

Bedjen och i skolen få på det att er glädje skall vara fullkomlig.

Gamla farmor.

Böjd och stapplande hon syns gå.

Gamla farmor skrynklig är och grå.

Livets börda trycker henne nu.

Fordom var hon ung och stark som du.

Men hon har ett hjärta, ack så gott .

Ack , om du det hjätat kände blott.

Skulle du som ytan blott nu ser.

Älska farmor mycket, mycket mer.

Snart vår Herre farmor till sig tar.
Hon är nöjd att sluta sina dar.
Och får vila på en kyrkogård.
Där ett kors blir rest till minnesvård.

Det då, händer att vid korsets fot,
Ett och annat ogräs slår sin rot,
Detta hämtar då sin näringssaft,
när för din skull farmor sorger haft.

Därför , vart din väg än leda må,
Vandra den till farmors glädje så,
Att en gång på hennes döda mull,
Inte ogräs växer för din skull.
Okänd författare.

Nu skall jag skriva lite om Albert som blev min make.
Han var född till Petters här i byn och vi var bekanta från tidig barndom.
Pappan var äldste sonen till Per Tobiasson. Så föddes August? Persson här på Grönkullen. Per Tobiasson gifte sig med pappas äldsta syster, som hette Lena. Per tjäna dräng till Börs hos en som ägde Björs då, han hette Bengt. Han var far till Börs Olivia och Sevrin som bodde där Margit och Marianne bor nu i undantagshuset. Det är hemskt gammalt hus. August hade varit gift 3 gånger. Första gången med en som hette Charlotta. Dom ägde Börs i Klastorp. Både Charlotta och 2 flickor dog ifrån honom, de var rätt unga. Sedan sålde han Börs och börja att måla. men i längden var det inte roligt att vara ensam. Han sa alltid att han tjäna bra pengar, men i längden var det långsamt att vara hemma ensam. Så sa våran mamma till honom, fria till Petters Malin som blivit änka. Hon var i sin tur gift med en som hette Sven. Denne Sven dog visst i lungshot och ligger begravnen på Gödestads kyrkogård tillsammans med Malin - Alberts mor. malin hade en dotter, det var Signe Lundahl som ni alla känner. Hon var ju halvsyster till John och Albert. Så dog John i unga år strax efter sin konfirmation. Han fick sockersjuka som på den tiden inte gick att bota. han var så vacker minns jag ock var väl bara 16-17 år när han gick bort. Han var en snäll och god pojke och det blev ju svårt för August att mista honom. Först dog ju Malin, hon blev cancersjuk och det gick inte att bota. Albert var bara 5 år när han miste sin mor. Så han mindes inte så mycke av henne. Så hade Malin en ungdoms kamrat ifrån Bränne i Rolfstorp. Det var Spekås Hilma som sedan blev Augusts 3:e hustru. Mamman till Ester, Hulda och John. Det blev på så vis, mina barn och dina barn och våra barn. Ganska invecklat för den oinvigde, men jag känner ju till allt ifrån början. Hilma kom ju dit som jungfru till August. Så blev det bra med henne och August. Han var en duktig arbetsmänniska och kunde göra allt både ute och inne. Han hade bi och skötte trädgården samt mycke höns.
Malin hade 2 bröder i Hinnagården, Ellens hem. De hette Edvard och Otto. Därför har det alltid varit umgänge med dem, jag har varit där på kalas många gånger förr.
Tillbaka till John som dog så ung, men väl förberedd för döden. han var nöjd med allt då. Så var då August ensamen igen med sin andre son Albert. Han var inte så snäll och lugn som John, men han var mycke begåvad och han var alltid så duktig i skolan. jag gick tillsammans med honom i skolan i flera år. Sedan läste vi för samma präst, Sebtelius hette han och var mycke rar. Albert och jag gick i skolan för minst 12 lärare. Det var när fröken Korle'n blev sjuk så fick dom ha vikarie lärare i många år, men det blev ej så bra skolgång. Vi fick lära oss själva när vi fick bättre vett. Emellertid så trivdes inte Albert med sin nya mamma och en sak var den att dom var så rädda för att göra lumpen, så han reste över till Amerika och var där i 6½ år. Han reste till en bror till Hilma, han var präst och tog väl emot Albert, tills han fick ett arbete där. Det var en stad som hette Yorkesten och var där hela tiden. Först var han på en pianofabrik, men fick så dåligt betalt så han slutade där. Sen började han på en fabrik där dom gjorde smärjelskivor. Där gick han och rulla dessa smärjelskivor i många år. Ett lätt och någorlunda bra betalt arbete, men det hade ju varit bättre om han lärt sig ett yrke. Det förstod han inte då. Hilmas bror som var präst ville att han skulle studerat, för dom förstod ju att han hade begåvning, men det var inte roligt att hänga över böcker. Han

hade ett visst stöd av denne snälle mannen och han gick ofta till kyrkan och lärde visst att läsa med barn i söndagsskola dels för att lära sig engelskan. Han kunde en mycket fin engelska, men han hade ju inte så mycket nytta av den i Sverige. Han gillade inte klimatet där och han beslöt sig för att resa hem till Sverige igen. Han ville vara hemma och hjälpa sin gamla pappa ett slag. En fördel med att med att han reste till USA var att han kom aldrig i några exercisroller och slapp därför att bli inkallad som många andra fick göra under krigsåren. Han var inte mer än 17-18 när han reste. Det var när första världskriget rasade. Så kom han då hem till Sverige igen för att hälsa på. Det var väl mest pojkarna som han varit tillsammans med, jag hade aldrig haft något gemensamt med honom då, för jag var ju 2 år yngre än han. Han gick aldrig och dansa, konstigt nog, men han hade ju många andra intressen, spela kort var han fin på. Men var alltid noga med att det gick rätt till. Sen lärde han spela schack, det hade han lärt av Anders och Oscar. Det blev sedan hans stora intresse livet igenom. Han var väldigt bra till att jaga och han sköt ofta änder, duvor, harar och måsar som jag hade nytta av i hushållet. Anna och jag hade bestämt oss för att resa över floen??, vi hade papyren klara, men han avrådde oss alldeles bestämt. Vi har nog aldrig ångrat att vi stanna här. Anna träffa en väldigt snäll man, Gustav på Kullagården, som hon levde lyckligt med i alla år. Albert och jag bestämde oss för varandra, det sa klick, trots mina syskons avrådan. Ibland får man göra som man vill själv och det behövde jag ej ångra. Han var mig trogen i alla 25 åren. Vi var släkt med varandra, jag var kusin med Alberts far. Han hade korsat Atlanten 4 gånger och hade ju tänkt resa tillbaka för att stanna i USA, men ändrade sina planer. Han hade en förman i arbetet som han var mycke god vän med som hette Flink. Han var här och hälsa på en gång sedan vi flyttat hem. Han hade ett arbete i Amerika och dom sprang där och skoja med varandra ofta. Han var väldigt intresserad för politik och kunde allt om världshändelserna och hade läst många böcker, det var inte så vanligt förr. Han hade så lätt för att lösa korsord, det var det roligaste i tidningen att lösa dem. Så hade han lätt för att tala och lärde sig att hålla tal på begravningar och bjudningar. Följden blev att han ofta blev anlitad att sköta begravningar och tillställningar häromkring. Jag fick ju hänga med och vara värdinna som var brukligt på den tiden så vi fick lägga mycke tid på sådant. Vi tog aldrig något betalt, det var mest för hjälp skull som vi gjorde det. Sedan blev det allt vanligare att ha fäster på Gillet i stan. Den gamla seden att göra likrum blev borta. Det var så arbetsamt och onödigt, men var det var mera högtidligt då. Här var stor begravning när Albert dog, han hade bestämt att det skulle vara hemma. Tiden gick och Albert blev allt sämre för var dag. Han hade svåra plågor. Det sista slog det upp en böld i nacken och jag visste inte hur jag skulle göra. Jag virade en kudde av vadd och han fick den att vila på. Till sist blev han medvetlös och då blev det som en befrielse. Han sa ibland till mig, har jag gjort så mycke ont, eftersom jag skall ha det så svårt. Jag tröstade honom och sa att det hade han inte. Det var skelettcancer som slagit till. Hoppas att hans pojkar får slippa denna svåra sjukdom. Här var folk var dag och hälsa på honom och det tyckte han var roligt. Han sa var morgon, kan undra om här kommer någon i dag och hälsar på mig. Och det kom alltid någon för han hade så många vänner. En sjuksyster, som hette Loise, var han mycke fästad vid och hon var med honom ända till slutet. Hon läste och sjung för honom ofta. Själv var han klar i huvudet ända in i det sista och kunde läsa. Han tala in en skiva, som vi skulle ha som minne. Folke var hemma var hemma var söndag. Han gick i Göteborg på G.T. och lärde till ingenjör. Trots sorgen så klarade han sina skrivningar bra. Han hade lärt sig spela gitarr och sjunga rätt bra. Och var gång han var hemma så spela han aftonklockorna för honom. Det var roligt för honom. Albert slutade sin korta levnad den första november 1958 och blev således några månader över 55 år. Alla var samlade hemma när han gick bort för alltid. Man kunde ej fatta att det var sant, han hade sån levnadslust, men han var nöjd med allt då och han dog som en hjälte. Må hans ljusa minne leva!

Bertil var konfirmerad i samma veva. Han var även sjuk och tog det väldigt hårt, han var så kär i sin pappa.

En dikt om bondens liv:

Ett stycke söder om Svenrums kyrka vid Måråns västra strand
Slingrar en gamal kyrkväg

Jag går den stigen ibland
Här förr har vandrat generationer, till kyrkan färden bar
De längtade höra orgelns toner, på själens frågor få svar
De flesta var sendelydande?
Ödmjukt med mössan i hand-
Några var mycke betydande
Och ägde åkrar och strand
Mossa, barr och gräs gömmer spåren
Av vandraren och utav häst och vagn
Gamla minnen består genom åren
Och vi minnas dem, några ibland

En dikt ur "Vårkasen 1925, läst av Gustav Bengtsson.

Du spørjer o bonde när får du semester?
Det får du när solen har dalat i väster.
När din dag är förliden och klockorna går
då kommer din vila och semester du får.
Hur skulle det gå om du toge semester?
Dom finge ju svälta båd knektar och präster.
Ett elände det bleve det nog du förstår,
Nej aldrig i livet du semester du får.
Du föddes ju hit som en träl här på jorden
koralldjuret likt är din levnad vorden.
Men bygg med din kropp nu för kommande år.
Jag hoppas att en gång till ytan du når.
Men tålamod hav, ty snart slutad är striden
och oket avlägges när du går ur tiden.
Sen får du gå upp på ströget med palmer i hand
och badortsbo bli uppå livsälvens strand,
sen glömmmer du bort hur du trälat för herran.
Hur du blivit begabbad av korttänkta narrar.
Din glädje blir stor när du slipper dem se
och får den semester som Gud vill dig ge.
Ur Anders Anderssons diktsamling.

Berta Persson
Grönkullen